

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/338393015>

Ανίχνευση δηλητηριασμένων δολωμάτων με ειδικά εκπαιδευμένους σκύλους στην Θράκη και την Κεντρική Ελλάδα. Ετήσια αναφορά 2018. Poison bait detection with specially trained dogs in T...

Technical Report · March 2019

CITATIONS

0

READS

9

3 authors, including:

Dimitrios Vavylis

National and Kapodistrian University of Athens

19 PUBLICATIONS 89 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Victoria Saravia

Hellenic Ornithological Society/BirdLife Greece

36 PUBLICATIONS 262 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

The Return of the Neophron (www.LifeNeophron.eu) [View project](#)

The Return of the Neophron (www.LifeNeophron.eu) [View project](#)

**Ανίχνευση
δηλητηριασμένων
δολωμάτων με ειδικά
εκπαιδευμένους
σκύλους στη Θράκη και
την Κεντρική Ελλάδα**

Ετήσια αναφορά 2018

©Ορνιθολογική/ Δ. Βαβύλης

Οι δραστηριότητες που περιγράφονται στην παρούσα αναφορά πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο δυο προγραμμάτων LIFE:

1. «Επείγουσα Δράση για την Ενδυνάμωση του Βαλκανικού Πληθυσμού του Ασπροπάρη και τη Διασφάλιση της Μεταναστευτικής του Διαδρομής» (LIFE16 NAT/BG/000874)

2. «Προστασία του Μαυρόγυπα και του Όρνιου στα βουνά της Ροδόπης» (LIFE14 NAT/NL/000901)

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία/ BirdLife Greece

Θεμιστοκλέους 80
Τ.Κ. 106 81 Αθήνα
Τηλ.: +302108228704
info@ornithologiki.gr
www.ornithologiki.gr

WWF-Ελλάς

Λεμπέση 21
Τ.Κ. 117 43 Αθήνα
Τηλ.: +302103311987
www.wwf.gr

WWF-Ελλάς, Πρόγραμμα Έβρου

Δαδιά, Σουφλί
Τ.Κ. 684 00 Έβρος
Τηλ.: +302554032210
ecodadia@otenet.gr

Προτεινόμενη βιβλιογραφική αναφορά:

Kret, E., Βαβύλης, Δ. & Saravia, V. 2019. Ανίχνευση δηλητηριασμένων δολωμάτων με ειδικά εκπαιδευμένους σκύλους στη Θράκη και την Κεντρική Ελλάδα, Ετήσια αναφορά 2018, pp. 61. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία & WWF Ελλάς, Αθήνα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

0.1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

0.2. SUMMARY

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

2.1. ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

2.2. ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΜΕΝΩΝ ΔΟΛΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΖΩΩΝ

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

3.1. ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΗΣ

4. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

0. 1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα τεχνική αναφορά παρουσιάζει τα αποτελέσματα της εργασίας των ομάδων ανίχνευσης δηλητηριασμένων δολωμάτων με ειδικά εκπαιδευμένους σκύλους (εφεξής ΟΣ) του WWF Ελλάς και της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας στη Θράκη και την Κεντρική Ελλάδα αντίστοιχα το 2018.

Η περιοχή μελέτης βρίσκεται στις Περιφερειακές Ενότητες Έβρου, Ροδόπης, Τρικάλων και Ιωαννίνων και επικαλύπτεται πλήρως ή εν μέρει, με δέκα περιοχές ΖΕΠ του δικτύου Natura 2000. Σε κάποιες περιπτώσεις που υπήρχε ανάγκη, οι περιοχές έρευνας επεκτάθηκαν εκτός των προαναφερόμενων περιοχών. Οι ΟΣ πραγματοποίησαν περιπολίες στην ύπαιθρο, στις περιοχές τις οποίες χρησιμοποιεί τακτικά ο Ασπροπάρης και οι άλλοι γύπες, ο Μαυρόγυπας και το Όρνιο και άμεσα μετά από κάθε ειδοποίηση για ένα νέο περιστατικό από τις δασικές υπηρεσίες, τους φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, κυνηγετικές ομοσπονδίες αλλά και από πολίτες. Επίσης στη Θράκη, η ΟΣ πραγματοποίησε περιπολίες ανίχνευσης νεκρών ή τραυματισμένων Μαυρόγυπων ή Όρνιων με τοποθετημένους δορυφορικούς πομπούς.

Το 2018 διεξήχθησαν συνολικά 51 περιπολίες, 38 περιπολίες στην Κεντρική Ελλάδα και 13 στη Θράκη. Συνολικά, στις 20 από τις 51 περιπολίες βρέθηκαν ευρήματα. Από αυτά, τα 39 ήταν νεκρά ζώα τα οποία ταυτοποιήθηκαν ως δηλητηριασμένα. Τα πιο κοινά είδη που βρέθηκαν νεκρά ήταν 18 τσοπανόσκυλα ή/και κυνηγόσκυλα (46,15 % των ευρημάτων), 6 αλεπούδες (15,38% των ευρημάτων), 4 Γερακίνες (10,25% των ευρημάτων), 3 Αγριογούρουνα (7,7% των ευρημάτων), 3 Όρνια (7,7% των ευρημάτων) και 1 Μαυρόγυπας (2,5% των ευρημάτων). Όσον αφορά στα δηλητηριασμένα δολώματα εντοπίστηκαν συνολικά 43, όπου σε κάποιες περιπτώσεις ήταν ένα κομμάτι κρέας με δηλητήριο, σε άλλες ήταν λίπος κλεισμένο σε κάψουλα παραφίνης μαζί με κυανιούχο άλας, ενώ σε άλλες περιπτώσεις ήταν ολόκληρο ζώο με δηλητήριο. Βάσει της εμπειρίας που έχουν αποκτήσει οι ΟΣ στις περιοχές τους και σύμφωνα με τις μαρτυρίες των ντόπιων, οι πιθανοί λόγοι χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων ήταν: εξόντωση λύκου, αλεπούς ή αρκούδας, έλεγχος αδέσποτων σκύλων και επίλυση προσωπικών αντιδικιών.

Από τα δηλητηριασμένα δολώματα και τα ευρήματα που ήταν σε καλή κατάσταση (φρέσκο πτώμα) ελήφθησαν δείγματα από τους τοπικούς αγροτικούς κτηνιάτρους και στάλθηκαν για τοξικολογική ανάλυση στο Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών. Από τα πρώτα αποτελέσματα, έχουν ανιχνευτεί δραστικές ουσίες φυτοφαρμάκων, το Phorate και το Methomyl, τοξικά εντομοκτόνα που το πρώτο έχει αποσυρθεί από την ελληνική αγορά από το 2003 και το δεύτερο απαγορεύθηκε το 2008

αλλά δόθηκε εκ νέου έγκριση για την κυκλοφορία του τον Ιανουάριο του 2013.
Επίσης σε τρία περιστατικά έχουν ανιχνευτεί κυανιούχα άλατα και συγκεκριμένα
κυανιούχο κάλιο.

0. 2 SUMMARY

This technical report presents the results for 2018 of the Antipoison Dog Units of the Hellenic Ornithological Society and WWF Greece working in Central Greece and Thrace respectively.

The study area includes the Regional Units of Evros, Rhodope, Trikala and Ioannina and it fully or partly overlaps with 10 Special Protection Areas of the Natura 2000 Network. In some cases, patrols were also carried out beyond the above mentioned areas. The Antipoison Dog Units patrolled areas in the countryside used regularly by the Egyptian vulture and other vulture species like the Black vulture and the Griffon vulture, as well as specific spots where poison incidents had been reported by forest services, management bodies, hunting federations and civilians. Additionally in Thrace, several patrols were conducted in order to detect dead or injured Black or Griffon vultures tagged with satellite transmitters.

In 2018, 51 patrols were conducted, 38 in Central Greece and 13 in Thrace. Poison baits or/and animals were found in 20 out of these 51 patrols. In total, 39 poisoned animals were detected, the most common species being: 18 hunting or/and shepherd dogs (46,15 % of total findings), 6 foxes (15,38% of total findings), 4 common buzzards (10,25% of total findings), 3 wild boars (7,7% of total findings), 3 griffon vultures (7,7% of total findings) and 1 black vulture (2,5% of total findings). Moreover, a total of 43 poison baits were detected, varying from pieces of meat with poison, pieces of fat containing a paraffin capsule with cyanide to a whole animal carcass laced with poison. According to the experience gained by the Dog Units as well as to informers' testimonies, the main drivers for the use of poison baits were the extermination of wolf, fox or bear species, stray dog control and personal disputes.

Samples were taken from findings that were in good condition (poison baits and fresh carcasses) by local public veterinarians and were sent for toxicological analyses to the Centre of Veterinarian Institutions of Athens. The first analyses carried out detected two active substances, Phorate and Methomyl, both highly toxic insecticides, the first banned in Greece since 2003 while the second was banned in 2008 but re-approved in January 2013. In addition, cyanide was detected in three incidents.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα τεχνική αναφορά παρουσιάζει τα αποτελέσματα της εργασίας των ομάδων ανίχνευσης δηλητηριασμένων δολωμάτων με ειδικά εκπαιδευμένους σκύλους (εφεξής ΟΣ) του WWF Ελλάς και της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας στη Θράκη και την Κεντρική Ελλάδα αντίστοιχα το 2018.

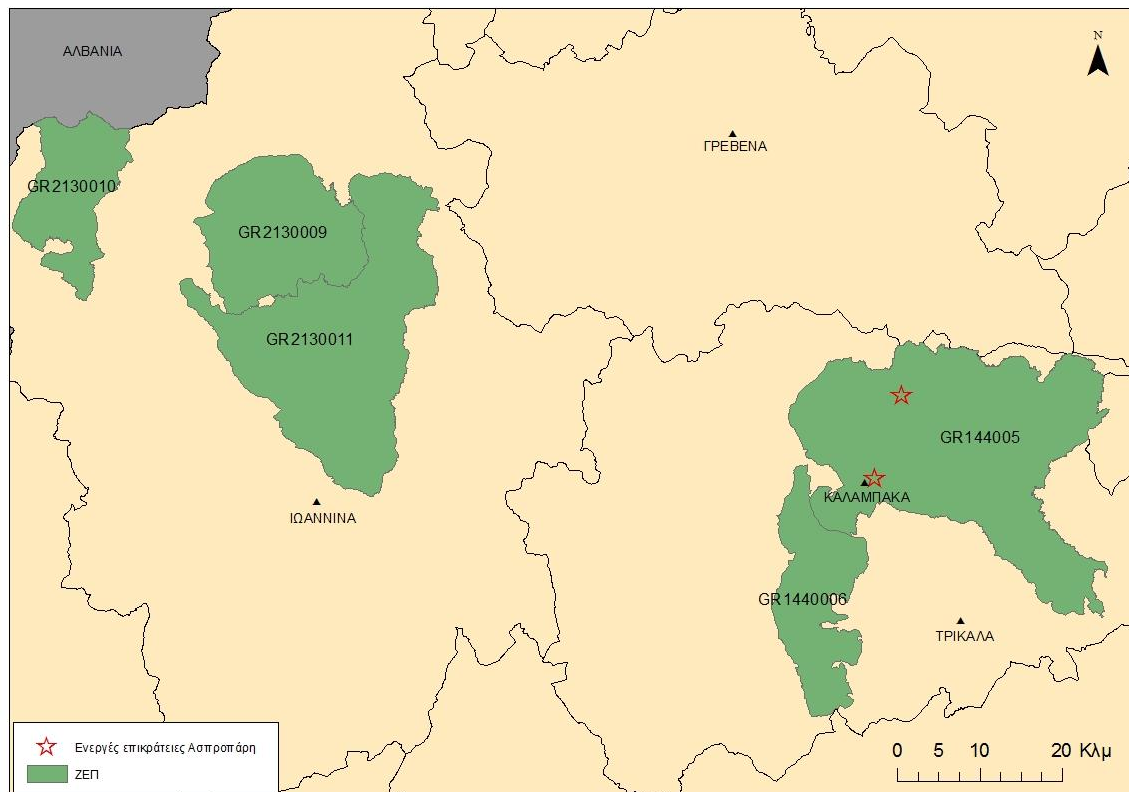
Τα δηλητηριασμένα δολώματα θεωρούνται κύρια απειλή και αιτία θανάτου των γυπών στα Βαλκάνια (Andevski 2013, Dobrev & Stoychev 2013, Veleviski *et al.* 2015, Ntemiri *et al.* 2018). Στην Ελλάδα παρά το γεγονός ότι η χρήση των δηλητηριασμένων δολωμάτων απαγορεύεται συνολικά από το 1993, στην ύπαιθρο είναι ακόμη κοινή πράξη η οποία βλάπτει πολλά απειλούμενα με εξαφάνιση είδη. Κατά την περίοδο 2003-2015 έχουν καταγραφεί τουλάχιστον 14 δηλητηριασμένοι Ασπροπάρηδες (*Neophron percnopterus*) (Skartsi *et al.* 2014, Ntemiri & Saravia 2016). Το είδος είναι παγκοσμίως απειλούμενο και περιλαμβάνεται στην Κόκκινη Λίστα της IUCN ως "Κινδυνεύον" (EN), λόγω της απότομης και συνεχούς μείωσης σε όλη την κατανομή του (Birdlife International 2015), ενώ στο Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο αναφέρεται ως Κρισίμως Κινδυνεύον (CR) (Λεγάκης & Μαραγκού 2009). Ο στόχος των ΟΣ είναι να μειώσουν τις πιθανότητες δηλητηρίασης των τριών ειδών γυπών των περιοχών δράσης, του Μαυρόγυπα (*Aegypius monachus*), του Όρνιου (*Gyps fylvus*) και του Ασπροπάρη μέσω του ελέγχου και καθαρισμού της υπαίθρου από δηλητηριασμένα δολώματα και ζώα που μπορούν να προκαλέσουν επιπλέον δηλητηριάσεις. Όσες περισσότερες περιοχές ελεγχθούν και «καθαριστούν», τόσες λιγότερες πιθανότητες υπάρχουν για να δηλητηριαστούν οι γύπες, άλλα άγρια ζώα (αετοί, θηλαστικά κ.λπ.) και οικόσιτα.

Αν και η εκπαίδευση των ΟΣ (των σκύλων και των χειριστών τους) έλαβε χώρα στην Ισπανία, ήταν οι πρώτες ΟΣ που δημιουργήθηκαν και λειτούργησαν στην Ελλάδα. Ξεκίνησαν τη λειτουργία τους το Μάρτιο του 2014 και έκτοτε συνεχίζουν αδιάκοπα να επιχειρούν στην ελληνική ύπαιθρο, πρώτα στο πλαίσιο του LIFE10 NAT/BG/000152 με τίτλο «Επείγοντα μέτρα για την εξασφάλιση της επιβίωσης του Ασπροπάρη (*Neophron percnopterus*) στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία», και από το 2017 και έπειτα στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE16 NAT/BG/000874 με τίτλο «Επείγουσα Δράση για την Ενδυνάμωση του Βαλκανικού Πληθυσμού του Ασπροπάρη και τη Διασφάλιση της Μεταναστευτικής του Διαδρομής». Στη Θράκη κάποιες από τις περιπολίες εντάχθηκαν στο πλαίσιο ενός άλλου προγράμματος LIFE14 NAT/NL/000901 με τίτλο «Προστασία του Μαυρόγυπα και του Όρνιου στα βουνά της Ροδόπης», όπου η ΟΣ πραγματοποίησε περιπολίες ανίχνευσης νεκρών ή τραυματισμένων Μαυρόγυπων ή Όρνιων με τοποθετημένους δορυφορικούς πομπούς.

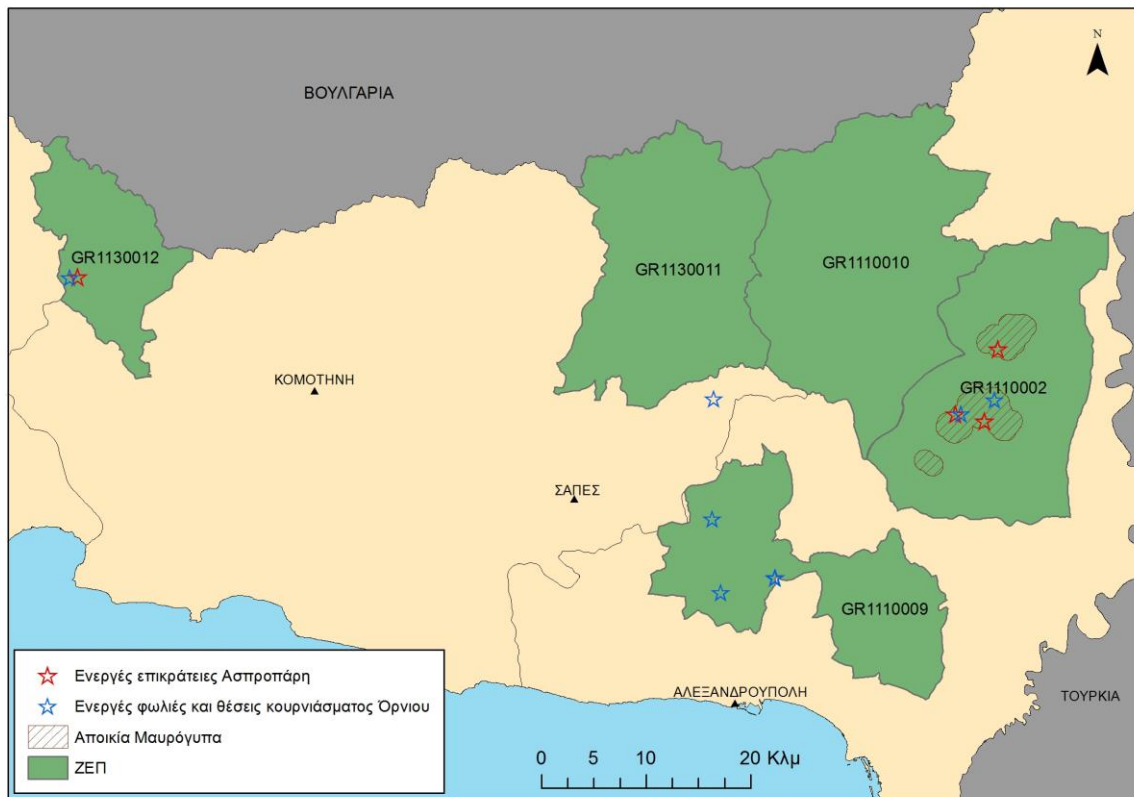
2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

2.1. Περιοχή μελέτης

Η περιοχή μελέτης βρίσκεται στις Περιφερειακές Ενότητες Έβρου, Ροδόπης, Τρικάλων και Ιωαννίνων (Χάρτες 1 & 2). Χαρακτηρίζεται από ορεινό και ημιορεινό ανάγλυφο και επικαλύπτεται πλήρως ή εν μέρει, με δέκα περιοχές ΖΕΠ του δικτύου Natura 2000. Δύο από αυτές τις περιοχές ανήκουν στα Εθνικά Πάρκα: Δάσος Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου και Βόρειας Πίνδου. Σε κάποιες περιπτώσεις που υπήρχε ανάγκη, οι περιοχές έρευνας επεκτάθηκαν εκτός των προαναφερόμενων περιοχών. Οι ΟΣ πραγματοποίησαν περιπολίες στην ύπαιθρο, στις περιοχές τις οποίες χρησιμοποιεί τακτικά ο Ασπροπάρης και οι άλλοι γύπες, ο Μαυρόγυπας και το Όρνιο. Οι ΟΣ πραγματοποίησαν περιπολίες άμεσα μετά από κάθε ειδοποίηση για ένα νέο περιστατικό από τις δασικές υπηρεσίες, τους φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, κυνηγετικές ομοσπονδίες αλλά και από πολίτες.

Χάρτης 1. Περιοχή μελέτης στην Κεντρική και Δυτική Ελλάδα με 5 ΖΕΠ του δικτύου NATURA 2000 και ενεργές φωλιές του Ασπροπάρη το 2018.

Χάρτης 2. Περιοχή μελέτης στη Θράκη με 5 ΖΕΠ του δικτύου NATURA 2000 και ενεργές επικράτειες του Ασπροπάρη, ενεργές φωλιές και θέσεις κουρνιάσματος του Όρνιου και αποικία του Μαυρόγυπα το 2018.

2.2. Ανίχνευση δηλητηριασμένων δολωμάτων και ζώων

Κάθε αποστολή της ΟΣ για την ανίχνευση δηλητηριασμένων δολωμάτων απαιτούσε μια προσεκτική προετοιμασία και σχεδιασμό της επίσκεψης, λαμβάνοντας υπόψη την τοπογραφία της περιοχής, τις καιρικές συνθήκες, τις ιδιοκτησίες γης, τις πληροφορίες των χρηστών γης κ.λπ. Το καλοκαίρι, η έρευνα ξεκινούσε πολύ νωρίς το πρωί για την αποφυγή των υψηλών θερμοκρασιών που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα και ασφάλεια του σκύλου. Οι χειριστές και οι σκύλοι έπρεπε να τηρούν ένα πρωτόκολλο ντυσίματος που ανήκει στο μέρος της εκπαίδευσης του σκύλου (Εικόνα 1). Επιπλέον, ο εξοπλισμός των χειριστών περιλάμβανε: GPS, φωτογραφική μηχανή, πλαστικές σακούλες διαφορών μεγεθών, δοχεία για δηλητηριασμένα δολώματα, γάντια νιτριλίου μιας χρήσης, αλουμινόχαρτο και μάσκες. Ο εξοπλισμός για τον σκύλο περιλάμβανε: GPS κολάρο, νερό, πρώτες βοήθειες και παιχνίδι για την επιβράβευση. Σε κάθε επίσκεψη, η περιπολία του χειριστή και του σκύλου καταγραφόταν μέσω GPS.

Εικόνα 1. Η ομάδα εν δράσει με τον απαραίτητο εξοπλισμό.

Κάθε φορά που η ΟΣ είχε προγραμματίσει περιπολία, ειδοποιούσε πρώτα το δασαρχείο της αντίστοιχης περιοχής. Λόγω της υποστελέχωσης της Δασικής Υπηρεσίας ή άλλων υποχρεώσεων και προτεραιοτήτων, οι δασοφύλακες δεν μπόρεσαν να συμμετάσχουν σε όλες τις περιπολίες. Αρκετές φορές η ΟΣ συνοδευόταν είτε από υπαλλήλους φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών είτε θηροφυλάκων των κυνηγετικών συλλόγων αντίστοιχης περιοχής, οι οποίοι μπορεί να ήταν και η πηγή πληροφορίας για το αντίστοιχο περιστατικό.

Σε κάθε εύρεση δηλητηριασμένου δολώματος ή ζώου καταγράφηκαν οι γεωγραφικές συντεταγμένες της θέσης του και πραγματοποιήθηκε η λήψη των απαραίτητων φωτογραφιών από όλες τις πλευρές του ευρήματος. Το κάθε εύρημα συλλεγόταν προσεκτικά σε μια πλαστική σακούλα και ανάλογα με την περίπτωση, είτε μεταφερόταν άμεσα στο αγροτικό κτηνιατρείο της περιοχής ή αποθηκευόταν στους καταψύκτες που διαθέτουν οι οργανώσεις (μέσω διαδικασίας μεσεγγύησης από τις αρμόδιες αρχές) ως ότου αυτά αποσταλούν για τις κατάλληλες τοξικολογικές εξετάσεις. Σε περίπτωση ευρημάτων όπως πλαστικές σακούλες ή μπουκάλια που χρειαζόνταν εγκληματολογικές αναλύσεις (π.χ. δακτυλικά αποτυπώματα) αυτά προωθούνταν στα εγκληματολογικά εργαστήρια της ΕΛΑΣ από την προανακριτική αρχή. Στην περίπτωση των δοχείων που περιείχαν ύποπτες ουσίες (π.χ. μπουκάλι) αυτά πρώτα αποστέλλονταν στο Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών για να γίνει η κατάλληλη τοξικολογική ανάλυση και στη συνέχεια προωθούνταν από την εν λόγω υπηρεσία στα προαναφερθέντα εργαστήρια της ΕΛΑΣ.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

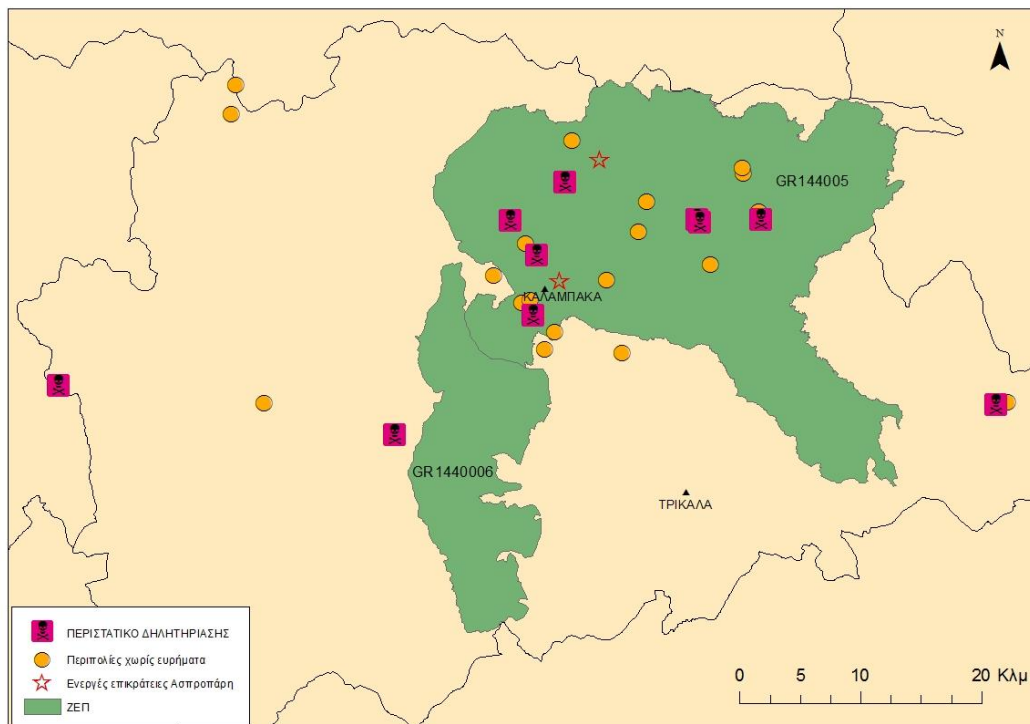
Το 2018 διεξήχθησαν συνολικά 51 περιπολίες, 38 περιπολίες στην Κεντρική Ελλάδα και 13 στη Θράκη, εκ των οποίων 26 στη Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) των Μετεώρων, Χασίων-Αντιχασίων (GR1440005), 2 στη ΖΕΠ του Όρους Λάκμου (GR2130007), 3 στη ΖΕΠ του Νότιου Δασικού Συμπλέγματος Έβρου (GR1110009), 1 στη ΖΕΠ Κοιλιάδας Φιλιούρι (GR1130011), 1 στη ΖΕΠ Κοιλιάδας Κομφάτου (GR1130012) και 18 εκτός ΖΕΠ. Συνολικά οι χειριστές των σκύλων κάλυψαν περίπου 90 χιλιόμετρα (Πίνακας 1). Στην Κεντρική Ελλάδα, λόγω της φύσης των περιστατικών, σε κάποιες περιπτώσεις ήταν αναγκαία η πραγματοποίηση σημειακής έρευνας (Spot survey) ή έρευνας με τη χρήση αυτοκινήτου συνεπικουρούμενη με τη χρήση του σκύλου. Τα χιλιόμετρα που καλύφθηκαν σε αυτές τις έρευνες δεν συνυπολογίστηκαν στα χιλιόμετρα του χειριστή. Στο σύνολο των 38 περιπολιών, οι 5 ήταν σημειακές και οι 2 με αυτοκίνητο.

Συνολικά, στις 20 από τις 51 περιπολίες βρέθηκαν ευρήματα. Από αυτά, τα 39 ήταν νεκρά ζώα τα οποία ταυτοποιήθηκαν ως δηλητηριασμένα. Τα πιο κοινά είδη που βρέθηκαν νεκρά ήταν 18 τσοπανόσκυλα ή/και κυνηγόσκυλα (46,15 % των ευρημάτων), 6 αλεπούδες (15,38% των ευρημάτων), 4 Γερακίνες (10,25% των ευρημάτων), 3 Αγριογούρουνα (7,7% των ευρημάτων), 3 Όρνια (7,7% των ευρημάτων) και 1 Μαυρόγυπας (2,5% των ευρημάτων). Όσον αφορά στα δηλητηριασμένα δολώματα εντοπίστηκαν συνολικά 43, όπου σε κάποιες περιπτώσεις ήταν ένα κομμάτι κρέας με δηλητήριο, σε άλλες ήταν λίπος κλεισμένο σε κάψουλα παραφίνης μαζί με κυανιούχο άλας, ενώ σε άλλες περιπτώσεις ήταν ολόκληρο ζώο με δηλητήριο. Βάσει της εμπειρίας που έχουν αποκτήσει οι ΟΣ στις περιοχές τους και σύμφωνα με τις μαρτυρίες των ντόπιων, οι πιθανοί λόγοι χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων ήταν: εξόντωση λύκου, αλεπούς ή αρκούδας, έλεγχος αδέσποτων σκύλων και επίλυση προσωπικών αντιδικιών.

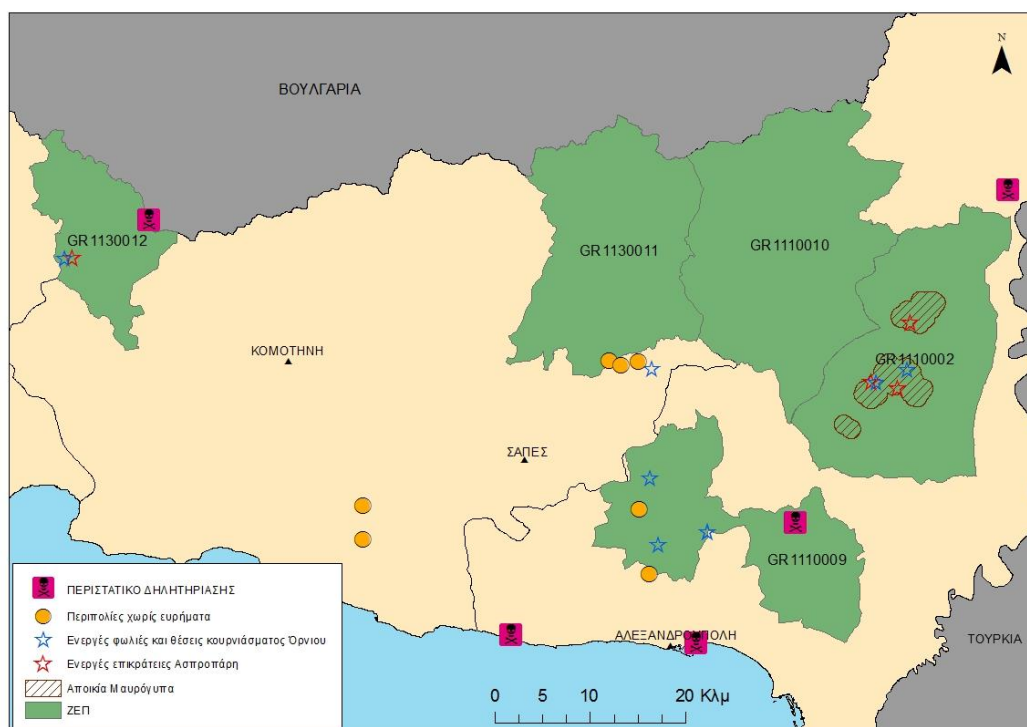
Πίνακας 1. Αριθμός περιτολιών, δηλητηριασμένων δολωμάτων (δδ) και δηλητηριασμένων ζώων (δ. ζώων) που εντοπίστηκαν στην Θράκη ανά ΖΕΠ.

Ενότητες περιοχής μελέτης	ΖΕΠ	Κωδικός	Αριθμός περιτολιών	Χλμ	Αριθμός περιτολιών με ευρήματα	Αριθμός δ. ζώων	Είδη	Αριθμός δδ
Κεντρική & Βόρεια Ελλάδα	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	GR1440005	26	31,2	13	24	12 Ποιμενικοί σκύλοι 6 Αλεπούδες 4 Γερακίνες 1 Κυνηγετικός σκύλος 1 Κουνάβι	36
	Όρος Λάκμος	GR2130007	2	1,6	1	1	1 Λύκος	1
	Εκτός ΖΕΠ		10	16,9	1	9	3 Ποιμενικοί σκύλοι 3 Όρνια 3 Αγριογούρουνα	3
Θράκη	Νότιο Δασικό Σύμπλεγμα Έβρου	GR1110009	3	7,7	1	1	1 Μαυρόγυπας	0
	Κοιλάδα Φιλιούρι	GR1130011	1	1,6	0	0		0
	Κοιλάδα Κομφάτου	GR1130012	1	7,3	1	0		1
	Εκτός ΖΕΠ		8	23	3	4	1 Ποιμενικός σκύλος 1 Κυνηγόσκυλο 1 Σκύλος 1 Αρουραίος	2
Σύνολο			51	89,3	20	39	16 Ποιμενικοί σκύλοι 2 Κυνηγετικός σκύλος 1 Σκύλος 1 Λύκος 6 Αλεπούδες 1 κουνάβι 3 Αγριογούρουνα 1 Αρουραίος 4 Γερακίνες 3 Όρνια 1 Μαυρόγυπας	43

Η πλειοψηφία των περιστατικών δηλητηρίασης έλαβε χώρα εντός των περιοχών ΖΕΠ, όπου κάποια από αυτά ήταν κοντά στις περιοχές του Ασπροπάρη (Χάρτης 3 & 4, Πίνακας 2), του Όρνιου και του Μαυρόγυπα μόνο στη Θράκη (Χάρτης 4, Πίνακας 3).

Χάρτης 3. Περιπολίες χωρίς ευρήματα και περιστατικά δηλητηρίασης στην Κεντρική Ελλάδα το 2018.

Χάρτης 4. Περιπολίες χωρίς ευρήματα και περιστατικά δηλητηρίασης στη Θράκη το 2018.

Πίνακας 2. Ημερομηνία, περιοχή και απόσταση κάθε περιστατικού από γνωστή ενεργή φωλιά Ασπροπάρη στην Κεντρική Ελλάδα και Θράκη.

Ενότητα περιοχής μελέτης	ΖΕΠ	Ημερομηνία περιστατικού	Περιοχή/Χωριό προέλευσης	Απόσταση από ενεργή φωλιά (χλμ)	Περίοδος παρουσίας Ασπροπάρη στην Ελλάδα
ντρική Ελλάδα	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	12/03/2018	Βλαχάβα	3,4	ΝΑΙ
	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	24/03/2018	Καλοχώρι	9,4	ΝΑΙ
	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	14/04/2018	Καλοχώρι	9,8	ΝΑΙ
	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	17/04/2018	Διάβα	3,6	ΝΑΙ
	Εκτός ΖΕΠ	02/06/2018	Άγραφα	63	ΝΑΙ
	Εκτός ΖΕΠ	09/08/2018	Γριζάνο	38	ΝΑΙ
	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	13/08/2018	Τριστιανό	6,4	ΟΧΙ
	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	20/08/2018	Καστράκι	4,1	ΝΑΙ
	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	22/10/2018	Κονισκός	14	ΟΧΙ
	Όρος Λάκμος	29/10/2018	Μπάρος	42	ΟΧΙ
	Εκτός ΖΕΠ	10/11/2018	Χρυσομηλιά	18	ΟΧΙ
Θράκη	Νότιο Δασικό Σύμπλεγμα	07/3/2018	Νίψα	16,2	ΝΑΙ
	Εκτός ΖΕΠ	15/3/2018	Δίκελλα	46	ΝΑΙ
	Εκτός ΖΕΠ	10/5/2018	Μάνδρα-Αγριάνη	17,4	ΝΑΙ
	Εκτός ΖΕΠ	23/9/2017	Μαϊστρος	33,1	ΝΑΙ
	Κουλάδα Κομφάτου	07/10/2018	Μελίταινα	8,8	ΟΧΙ

Πίνακας 3. Ημερομηνία, περιοχή και απόσταση κάθε περιστατικού από γνωστή ενεργή φωλιά Όρνιου και αποικία Μαυρόγυπα στη Θράκη (όπου δεν υπάρχει αριθμός σημαίνει ότι η απόσταση ήταν πάνω από 30 χιλιόμετρα).

ΖΕΠ	Ημερομηνία περιστατικού	Περιοχή/Χωριό	Απόσταση από ενεργή φωλιά Όρνιου (χλμ)	Απόσταση από αποικία Μαυρόγυπα
Νότιο Δασικό Σύμπλεγμα (GR1110009)	07/3/2018	Νίψα	9,2	10
Εκτός ΖΕΠ	15/3/2018	Δίκελλα	21,6	40,2
Εκτός ΖΕΠ	10/5/2018	Μάνδρα-Αγριάνη	48,7	15,5
Εκτός ΖΕΠ	23/9/2017	Μαϊίστρος	11,3	31,2
Κουλάδα Κομπάτου (GR1130012)	07/10/2018	Μελίταινα	8,4	

Επιπλέον στη Θράκη έχουν πραγματοποιηθεί 7 περιπολίες με χρήση του εκπαιδευμένου σκύλου για εντοπισμό των νεκρών ή τραυματισμένων Μαυρόγυπων ή Όρνιων μετά από σχετική ενημέρωση ή ένδειξη δορυφορικού πομπού (οι πομποί έχουν τοποθετηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE14 NAT/NL/000901 σε Όρνια στη Βουλγαρία και σε Μαυρόγυπες στο ΕΠ Δάσους Δαδιάς¹) (Πίνακας 4). Από αυτές, οι δυο συμπεριλαμβάνονται στις περιπολίες για τα δηλητηριασμένα δολώματα.

Πίνακας 4. Ημερομηνία, περιοχή, πηγή ενημέρωσης και περιγραφή περιστατικού ψαξίματος των νεκρών ή τραυματισμένων Μαυρόγυπων και Όρνιων.

ΖΕΠ	Ημερομηνία περιστατικού	Περιοχή/Χωριό προέλευσης	Ενημέρωση	Περιγραφή
Νότιο Δασικό Σύμπλεγμα (GR1110009)	6-7/3/2018	Νίψα	Φορέας Διαχείρισης ΕΠ Δαδιάς Δορυφορικός πομπός	Ο δορυφορικός πομπός εξέπεμπε σήμα από το ίδιο σημείο. Πραγματοποιήθηκαν δυο περιπολίες και βρέθηκε ένας δηλητηριασμένος Μαυρόγυπας (βλ. την ενότητα 3.1).

¹ <https://www.rewildingeurope.com/news/five-more-black-vultures-tagged-as-life-vultures-project-progresses/>

Κοιλάδα Φιλιούρι (GR1130011)	22/3/2018	Νέα Σάντα	Φορέας Διαχείρισης ΕΠ Διαδιάς Δορυφορικός πομπός	Χάθηκε το σήμα από έναν πομπό του Μαυρόγυπα. Η ΟΣ πήγε να ελέγξει το τελευταίο σημείο με θέση του πουλιού. Το πουλί δε βρέθηκε, ούτε παρατηρήθηκε κάτι που θα αποδείκνυε χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων.
Ορεινός Έβρος Κοιλάδα Δερείου (GR1110010)	23/6/2018	Μέγα Δέρειο	Φορέας Διαχείρισης ΕΠ Διαδιάς Δορυφορικός πομπός	Ο δορυφορικός πομπός εξέπεμπε συνεχόμενο σήμα για λίγες μέρες σχεδόν από το ίδιο σημείο. Ο σκύλος εντόπισε τον πομπό κάτω από ένα δέντρο όπου κούρνιαζε ο Μαυρόγυπας.
Κοιλάδα Φιλιούρι (GR1130011)	7/8/2018	Χαράδρα	Φορέας Διαχείρισης ΕΠ Διαδιάς Δορυφορικός πομπός	Βρέθηκε ένας νεκρός Μαυρόγυπας – πρόσκρουση στα καλώδια ρεύματος. Πραγματοποιήθηκε και περιπολία για τυχόν δηλητηριασμένα δολώματα. Δεν εντοπίστηκε κάτι επιπλέον.
Κοιλάδα Φιλιούρι (GR1130011)	23/8/2018	Χαράδρα	BSPB Δορυφορικός πομπός	Χάθηκε το σήμα από έναν πομπό του Όρνιου. Η ΟΣ πήγε να ελέγξει το τελευταίο σημείο με θέση του πουλιού. Το πουλί δε βρέθηκε (εντοπίστηκε θέση κουρνιάσματος σε ένα δέντρο), ούτε παρατηρήθηκε κάτι που θα αποδείκνυε χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων.
Κοιλάδα Φιλιούρι (GR1130011)	28/9/2018	Χαράδρα	BSPB Δορυφορικός πομπός	Ένα όρνιο εντοπίστηκε νεκρό χάρις στον πομπό κάτω από μια ανεμογεννήτρια, όμως του έλειπε μια ολόκληρη φτερούγα. Στην επόμενη έρευνα, ο σκύλος την εντόπισε, διπλά στην ανεμογεννήτρια μέσα σε πυκνές αναδασώσεις (προφανώς την έσυρε εκεί ένα ζώο).

Από τα δηλητηριασμένα δολώματα και τα ευρήματα που ήταν σε καλή κατάσταση (φρέσκο πτώμα) ελήφθησαν δείγματα από τους τοπικούς αγροτικούς κτηνιάτρους και στάλθηκαν για τοξικολογική ανάλυση στο Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών. Από τα πρώτα αποτελέσματα, έχει ανιχνευτεί μια δραστική ουσία φυτοφαρμάκων, το Phorate και το Methomyl, τοξικά εντομοκτόνα που το πρώτο έχει αποσυρθεί από την ελληνική αγορά από το 2003² και το δεύτερο απαγορεύθηκε το 2008 αλλά δόθηκε εκ νέου έγκριση για την κυκλοφορία του τον Ιανουάριο του 2013. Επίσης έχουν ανιχνευτεί κυανιούχα άλατα και συγκεκριμένα κυανιούχο κάλιο (Πίνακας 5). Όλες αυτές οι ουσίες είναι ιδιαίτερα τοξικές για το περιβάλλον και τον άνθρωπο. Δυστυχώς, αρκετές τοξικολογικές αναλύσεις δεν είχαν ολοκληρωθεί κατά την περίοδο συγγραφής της παρούσας αναφοράς.

² <http://www.minagric.gr/greek/data/ανάκληση%20εγκρίσεων%202003%20ΕΝΤΟΜΟΚΤΟΝΑ.pdf>

Πίνακας 5. Αποτελέσματα των τοξικολογικών αναλύσεων

Ημερομηνία	ΖΕΠ	Περιοχή/Χωριό	Περιγραφή δείγματος	Αποτέλεσμα τοξικολογικής	Δραστική ουσία	Καθεστώς
7/03/2018	Νότιο Δασικό Σύμπλεγμα	Νίψα	Στόμαχος Μαυρόγυπα	Θετικό	Phorate	Παράνομο
12/03/2018	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	Βλαχάβα	Δηλητηριασμένο δόλωμα και πρόλοβοι γερακίνων	Θετικό	Καρβαμιδικοί εστέρες	Άγνωστο
15/03/2018	Έκτος ΖΕΠ	Δίκελλα	Στόμαχος σκύλων	Θετικό	Οργανοφωσφορικοί εστέρες	Άγνωστο
24/03/2018	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	Καλοχώρι	Δηλητηριασμένα δολώματα	Θετικό	Κυανιούχο άλας	Απαγορευμένη χρήση
14/04/2018	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	Καλοχώρι	Δηλητηριασμένα δολώματα	Αναμένεται		
10/05/2018	Έκτος ΖΕΠ	Μάνδρα-Αγριάνη	Δηλητηριασμένα δολώματα	Θετικό	Κυανιούχο άλας	Απαγορευμένη χρήση
02/06/2018	Εκτός ΖΕΠ	Άγραφα	Δηλητηριασμένο δόλωμα, όρνια και μπουκάλι με λευκό υγρό	Αναμένεται		
02/07/2018	Εκτός ΖΕΠ	Μαϊστρος	Στόμαχος σκύλων	Θετικό	1. Methomyl 2. Bendiocarb	1. Περιορισμένη χρήση 2. Νόμιμο

09/08/2018	Εκτός ΖΕΠ	Γριζάνο	Δηλητηριασμένα δόλωμα	Αναμένεται		
13/08/2018	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	Τριστιανό	Δηλητηριασμένα έντομα	Αναμένεται		
20/08/2018	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	Καστράκι	Δηλητηριασμένο δόλωμα και πρόλοβοι γερακίνων	Αναμένεται		
07/10/2018	Κουλάδα Κομψάτου	Μελίταινα	Δηλητηριασμένο δόλωμα	Αναμένεται		
22/10/2018	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	Κονισκός	Δηλητηριασμένα δολώματα	Αναμένεται	Κυανιούχο άλας	Απαγορευμένη χρήση
29/10/2018	Όρος Λάκμος	Μπάρος	Δηλητηριασμένο δόλωμα και στόμαχος λύκου	Αναμένεται		

3.1. Περιστατικά δηλητηρίασης

Παρακάτω ακολουθεί αναλυτική περιγραφή κάθε περιστατικού δηλητηρίασης.

Θράκη

Νίψα 6-7/3/2018

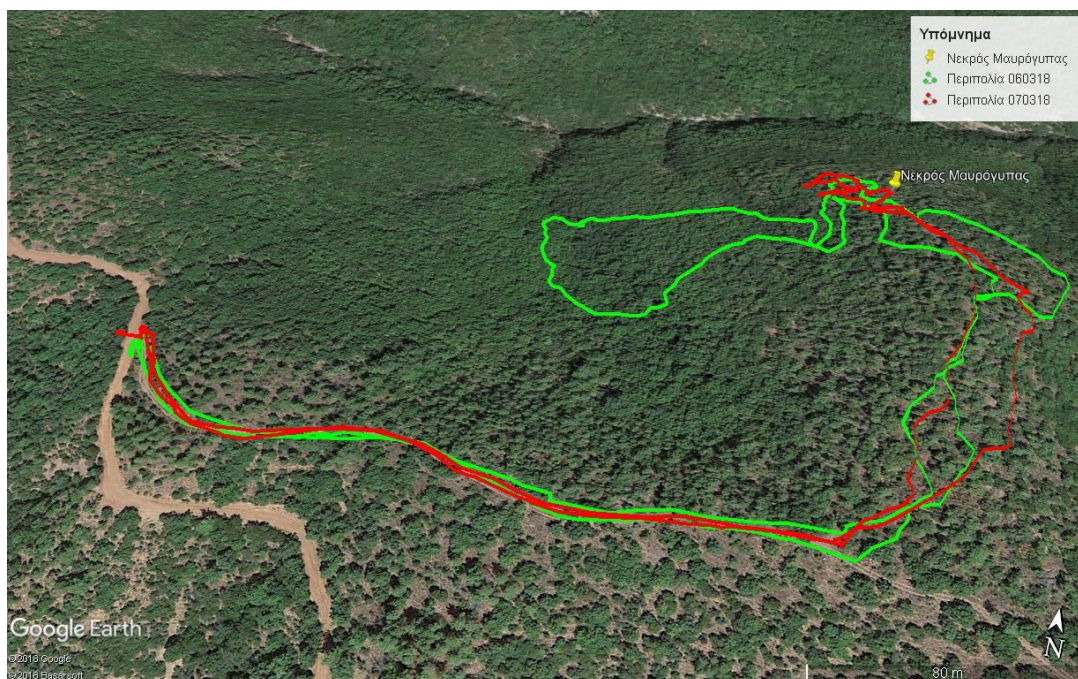
- **Ειδοποίηση:** Στις 5 Μαρτίου ενημερωθήκαμε από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου δάσους Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου (ΦΔ Δαδιάς) για έναν Μαυρόγυπα με δορυφορικό πομπό³, ο οποίος εξέπεμπε συνεχόμενο σήμα από το ίδιο σημείο, κοντά στο χωριό Νίψα του Νομού Έβρου από τις 26 Φεβρουαρίου. Η ΟΣ επισκέφθηκε την περιοχή στις 6-7/3 όπου διενήργησε 2 περιπολίες (Χάρτης 5).
- **Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων:** Άγνωστη.
- **Ευρήματα:** Ναι, ένας Μαυρόγυπας (Χάρτης 5 & Παράρτημα Ια).
- **Δολώματα:** Όχι. Όπως φαίνεται το πουλί είχε καταναλώσει κάπου αλλού το δηλητηριασμένο δόλωμα (πιθανά υπόλειμμα ζώου με δηλητήριο) και κατάφερε να απογειωθεί από το σημείο αυτό, γεγονός που δυσκολεύει την ομάδα ανίχνευσης να εντοπίσει την πηγή της δηλητηρίασης. Επιπλέον, ο δορυφορικός πομπός την μέρα που δηλητηριάστηκε ο Μαυρόγυπας δυστυχώς δεν έστειλε σήμα ώστε να ανευρεθεί η περιοχή όπου το πουλί κατανάλωσε την τροφή.
- **Μήνυση:** Όχι.
- **Ειδοποιήθηκαν:** Διεύθυνση Δασών Έβρου, Δασαρχείο Αλεξανδρούπολης, Δ/ση Κτηνιατρικής Έβρου, Αγροτικό Κτηνιατρείο Σουφλίου, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου δάσους Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου.
- **Παρουσία υπηρεσίας:** Ναι, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου δάσους Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου και Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου.
- **Τοξικολογικές αναλύσεις:** Ναι. Ο νεκρός Μαυρόγυπας συλλέχθηκε και μεταφέρθηκε από το προσωπικό του ΦΔ Δαδιάς στις εγκαταστάσεις του και την επόμενη μέρα

---

³Ο πομπός τοποθετήθηκε στο πλαίσιο του LIFE Re-vultures από τον Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου δάσους Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου που συνεργάστηκε ως εξωτερικός συνεργάτης του προγράμματος. Περισσότερα για το πρόγραμμα LIFE διαβάστε στο: <https://www.rewildingeurope.com/life-vultures/>

στις 8 Μαρτίου μεταφέρθηκε στο Κτηνιατρικό Κέντρο Σουφλίου για συλλογή απαιτήτων δειγμάτων και την αποστολή τους για τοξικολογικές αναλύσεις.

- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Phorate.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη, Μαυρόγυπα ή Όρνιου: Το περιστατικό απέχει 10 χιλιόμετρα αντίστοιχα από τη φωλιά Ασπροπάρη, 10 χιλιόμετρα από την αναπαραγωγική αποικία του Μαυρόγυπα στο ΕΠ Δάσους Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου και 9,2 χιλιόμετρα από τη θέση φωλιάσματος του Όρνιου στην περιοχή Άβαντα.

Χάρτης 5. Δύο περιπολίες πράσινη και κόκκινη γραμμή αντίστοιχα (2,2 και 1,6 χλμ) στις 6-7/3/2018 με το σημείο εύρεσης νεκρού Μαυρόγυπα.

Δίκελλα 15/03/2018

- Ειδοποίηση: Στις 14 Μαρτίου ενημερωθήκαμε από μέλος του Φιλοζωικού Σωματείου «Κιβωτός» για ένα περιστατικό με πολλούς δηλητηριασμένους αδέσποτους σκύλους που συνέβη μέσα σε μια εβδομάδα. Δέκα σκύλοι βρέθηκαν νεκροί στην ίδια περιοχή, σε ακτίνα περίπου 200μ με εμφανή συμπτώματα δηλητηρίασης. Όλοι οι σκύλοι συλλέχθηκαν από την υπηρεσία του Δήμου Αλεξανδρούπολης για να θαφτούν με ασφάλεια. Προηγουμένως όμως, κάποιοι σκύλοι μεταφέρθηκαν στον κτηνίατρο του Δήμου για νεκροψία και συλλογή των δειγμάτων για τις τοξικολογικές αναλύσεις. Μια περιπολία πραγματοποιήθηκε στις 15/3 (Χάρτης 6).
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Έλεγχος αδέσποτων σκύλων.

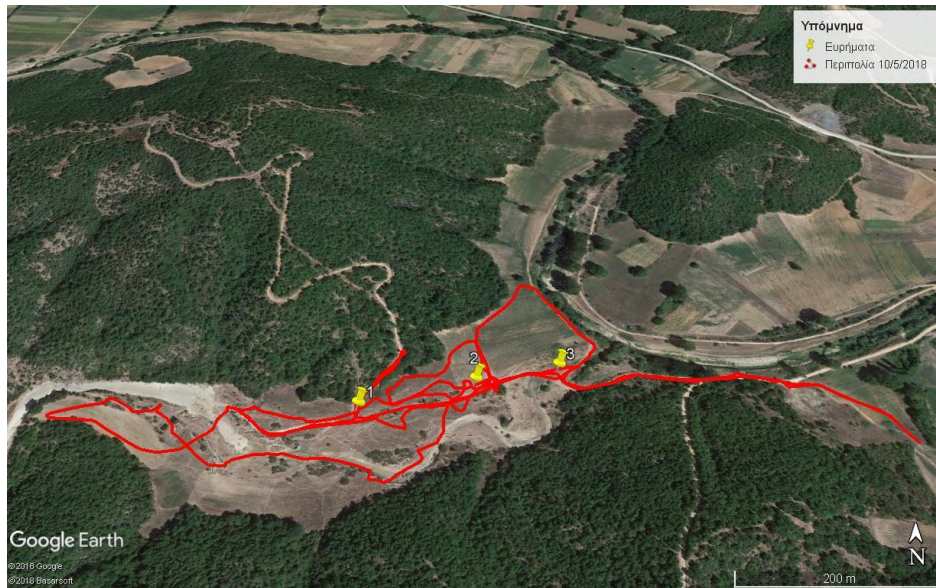
- Ευρήματα: Ναι, ένας σκύλος σε προχωρημένη σήψη και μια σακούλα με ένα νεκρό ζώο μέσα σε ένα θάμνο. Η αναγνώριση του είδους του ζώου στη σακούλα δεν ήταν εφικτή λόγω της πολύ προχωρημένης σήψης (Χάρτης 6 & Παράρτημα Ιβ).
- Δολώματα: Όχι.
- Μήνυση: Ναι, από το Φιλοζωικό Σωματείο «Κιβωτός» στη Διεύθυνση Αστυνομίας Αλεξανδρούπολης.
- Ειδοποιήθηκαν: Διεύθυνση Αστυνομίας Αλεξανδρούπολης, Δασαρχείο Αλεξανδρούπολης, Διεύθυνση Δασών Ν. Έβρου, Δήμος Αλεξανδρούπολης, Φιλοζωικό Σωματείο «Κιβωτός».
- Παρουσία υπηρεσίας: Ναι, Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης και Δήμος Αλεξανδρούπολης.
- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι. Τα δείγματα μεταφέρθηκαν στη Διεύθυνση Κτηνιατρικής Αλεξανδρούπολης για την αποστολή τους στο τοξικολογικό εργαστήριο.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Οργανοφωσφορικοί εστέρες.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη, Μαυρόγυπα ή Όρνιου: Το περιστατικό απέχει 46 χιλιόμετρα αντίστοιχα από τη φωλιά Ασπροπάρη, 40 χιλιόμετρα από την αναπαραγωγική αποικία του Μαυρόγυπα στο ΕΠ Δάσους Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου και 21 χιλιόμετρα από τη θέση φωλιάσματος του Όρνιου στην περιοχή Κίρκης.

Χάρτης 6. Περιπολία του εκπαιδευμένου σκύλου (2,4 χιλ.) και τα σημεία με τα ευρήματα στις 15/3/2018.

Μάνδρα - Αγριάνη 10/5/2018

- Ειδοποίηση: Στις 9 Μαΐου το μεσημέρι η ΟΣ έλαβε γνώση για ένα περιστατικό δηλητηριασμένων δολωμάτων στην περιοχή της Μάνδρας-Αγριάνης από έναν κτηνοτρόφο της περιοχής, ο οποίος δήλωσε ότι την προηγούμενη μέρα κατά τη διάρκεια βοσκής και περνώντας από μια συγκεκριμένη περιοχή, τρεις σκύλοι του ξαφνικά εμφάνισαν έντονα συμπτώματα δηλητηρίασης και μετά από λίγο οι δύο πέθαναν. Στις 10 Μαΐου η ΟΣ μετέβη στην περιοχή όπου πραγματοποίησε περιπολία στο μέρος που υποδείχθηκε από τον κτηνοτρόφο (Χάρτης 7).
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Έλεγχος πληθυσμού αλεπούς ή λύκου.
- Ευρήματα: Ναι, ένα τσοπανόσκυλο και ένα κυνηγόσκυλο (Χάρτης 7, Πίνακας 6 & Παράρτημα Ιγ).
- Δολώματα: Ναι, δυο κομμάτια λίπους (Χάρτης 7, Πίνακας 5 & Παράρτημα Ιγ).
- Μήνυση: Όχι. Ο ιδιοκτήτης των σκύλων δεν επιθυμούσε να προχωρήσει σε μήνυση.
- Ειδοποιήθηκαν: Δασαρχείο Διδυμοτείχου και Διεύθυνση Δασών Ν. Έβρου.
- Παρουσία υπηρεσίας: Όχι.
- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι. Τα δηλητηριασμένα δολώματα παραδόθηκαν στο Δασαρχείο Διδυμοτείχου και στη συνέχεια θα μεταφερόταν στο Κτηνιατρικό Κέντρο Σουφλίου για τις τοξικολογικές αναλύσεις. Οι σκύλοι θάφτηκαν με ασφάλεια.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Κυανιούχο άλας.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη, Μαυρόγυπα ή Όρνιου: Το περιστατικό απέχει 17 χιλιόμετρα αντίστοιχα από τη φωλιά Ασπροπάρη, 15,5 χιλιόμετρα από την αναπαραγωγική αποικία του Μαυρόγυπα στο ΕΠ Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου και 48 χιλιόμετρα από τη θέση φωλιάσματος του Όρνιου στην περιοχή Άβαντα.

Χάρτης 7. Περιπολία με εκπαιδευμένο σκύλο (κόκκινη γραμμή 4,2 χλμ) και τα ευρήματα: 1-δηλητηριασμένο δόλωμα, 2- νεκρός σκύλος, 3- νεκρός σκύλος και δηλητηριασμένο δόλωμα στις 10/5/2018.

Μαΐστρος 02/7/2018

- Ειδοποίηση: Η ΟΣ έλαβε γνώση από την Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης για ένα περιστατικό δηλητηριασμένων δολωμάτων στην περιοχή της Μαΐστρου όπου δηλητηριάστηκαν 3 σκύλοι και 9 γλάροι. Μια περιπολία πραγματοποιήθηκε στις 02/7 (Χάρτης 8).
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Έλεγχος αδέσποτων σκύλων.
- Ευρήματα: Ναι, ένας αρουραίος σε προχωρημένη σήψη (Χάρτης 8 & Παράρτημα Ιδ).
- Δολώματα: Όχι.
- Μήνυση: Ναι. Από το Δήμο Αλεξανδρούπολης στην Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης.
- Ειδοποιήθηκαν: Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης και Δήμος Αλεξανδρούπολης.
- Παρουσία υπηρεσίας: Ναι, Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης.

- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι. Οι σκύλοι και οι γλάροι μεταφέρθηκαν στο Κτηνιατρικό Κέντρο Περιφερειακής Ενότητας Έβρου για την αποστολή τους στο ΚΚΙΑ για τοξικολογικές αναλύσεις.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Methomyl και Bendiocarb.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη, Μαυρόγυπα ή Όρνιου: Το περιστατικό απέχει 33 χιλιόμετρα αντίστοιχα από τη φωλιά Ασπροπάρη, 31 χιλιόμετρα από την αναπαραγωγική αποικία του Μαυρόγυπα στο ΕΠ Δάσους Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου και 11 χιλιόμετρα από τη θέση φωλιάσματος του Όρνιου στην περιοχή Άβαντα.

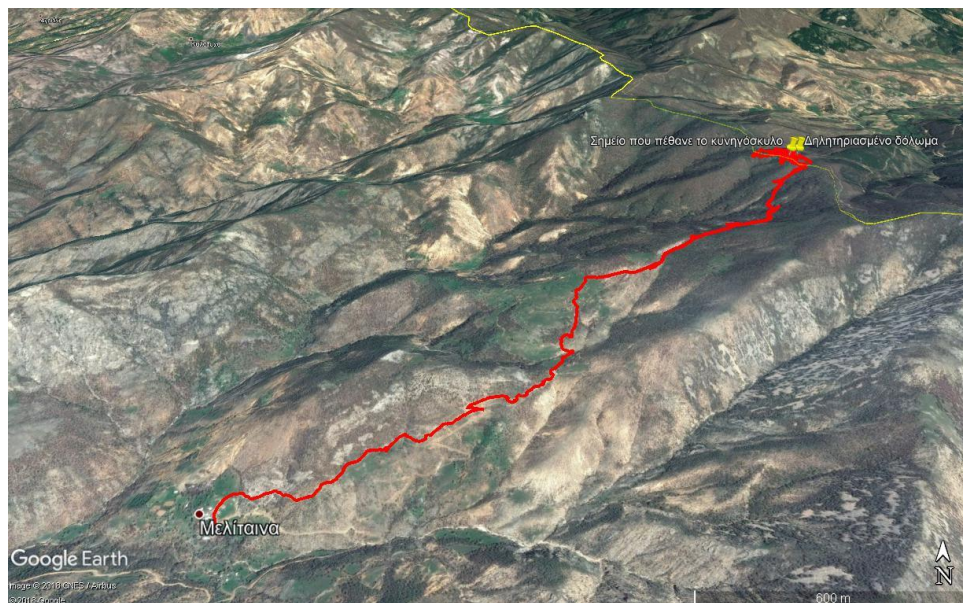

Χάρτης 8. Περιπολία εκπαιδευμένου σκύλου (κόκκινη γραμμή, 1.6 χλμ) στις 2/7/2018.

Μελίταινα 07/10/2018

- Ειδοποίηση: Πληροφορηθήκαμε για το περιστατικό από έναν κυνηγό της περιοχής, ο οποίος είδε τον κυνηγετικό του σκύλο να τρώει ένα κομμάτι κρέας και σε λίγα λεπτά παρουσίασε συμπτώματα δηλητηρίασης και πέθανε επί τόπου. Μια περιπολία πραγματοποιήθηκε στις 7/10 (Χάρτης 9 & 10).
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Έλεγχος πληθυσμού αλεπούς ή λύκου.
- Ευρήματα: Όχι.
- Δολώματα: Ναι, ένα κομμάτι κρέατος με δέρμα (Χάρτης 9 & 10, Παράρτημα Ιε).

- Μήνυση: Όχι. Ο ιδιοκτήτης του κυνηγόσκυλου δεν επιθυμούσε να προχωρήσει σε μήνυση.
- Ειδοποιήθηκαν: Διεύθυνση Δασών Ροδόπης, Δασονομείο Ιάσμου, Δ/νση Αγροτική Οικονομίας και Κτηνιατρικής, Τμήμα Κτηνιατρικής, Αγροτικό Κτηνιατρείο Ιάσμου, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δέλτα Νέστου, Βιστωνίδας- Ισμαρίδας, Κυνηγετικός Σύλλογος Κομοτηνής.
- Παρουσία υπηρεσίας: Όχι.
- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι. Το κομμάτι λίπους μεταφέρθηκε στο Αγροτικό Κτηνιατρείο Κομοτηνής.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Αναμένονται, καθώς δεν ήταν διαθέσιμα τη στιγμή συγγραφής της παρούσας αναφοράς.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη, Μαυρόγυπα ή Όρνιου: Το περιστατικό απέχει 8 χιλιόμετρα αντίστοιχα από τη φωλιά Ασπροπάρη και 8 χιλιόμετρα από τη θέση φωλιάσματος του Όρνιου στην περιοχή Κομψάτου.

Χάρτης 9. Διαδρομή από το χωριό Μελίταινα ως το σημείο περιστατικού (κόκκινη γραμμή 7,3 χλμ) στις 7/10/2018.

Χάρτης 10. Περιπολία με εκπαιδευμένο σκύλο (κόκκινη γραμμή 2,5 χλμ) στις 7/10/2018.

Κεντρική Ελλάδα

Βλαχάβα Καλαμπάκας 12/3/2018

- Ειδοποίηση: Την Τρίτη 12 Μαρτίου 2018 ενημερωθήκαμε από την Θηροφυλακή ότι στην περιοχή μεταξύ των χωριών Βλαχάβα Καλαμπάκας και Σκεπαρίου εντοπίστηκαν νεκρές δυο γερακίνες, πιθανά δηλητηριασμένες. Το μεσημέρι της ίδιας μέρας επισκεφτήκαμε την περιοχή παρουσία δασοφύλακα του Δασαρχείου Καλαμπάκας (Χάρτης 11). Πραγματοποιήθηκαν συμπληρωματικές περιπολίες στις 13 & 14/3.
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Ζημιές στη ζωική παραγωγή, έλεγχος λύκου.
- Ευρήματα: Ναι, 2 γερακίνες και 1 κυνηγετικός σκύλος (Χάρτης 11 & Παράρτημα Ιζ).
- Δολώματα: Ναι, το δόλωμα ήταν ολόκληρο ζώο, ένα κατσικάκι του οποίου η κοιλιά είχε διανοιχθεί (Χάρτης 11 & Παράρτημα Ιζ).
- Μήνυση: Ναι, κατά αγνώστου από το δασαρχείο Καλαμπάκας.
- Ειδοποιήθηκαν: Δασαρχείο Καλαμπάκας, Θηροφυλακή, Κυνηγετικός Σύλλογος Καλαμπάκας.

- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι. Τα δολώματα στάλθηκαν από το Δασαρχείο Καλαμπάκας στο Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Καρβαμιδικοί εστέρες.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη: Το περιστατικό μόνο 3,4 χιλιόμετρα από την κοντινότερη ενεργή επικράτεια Ασπροπάρη.

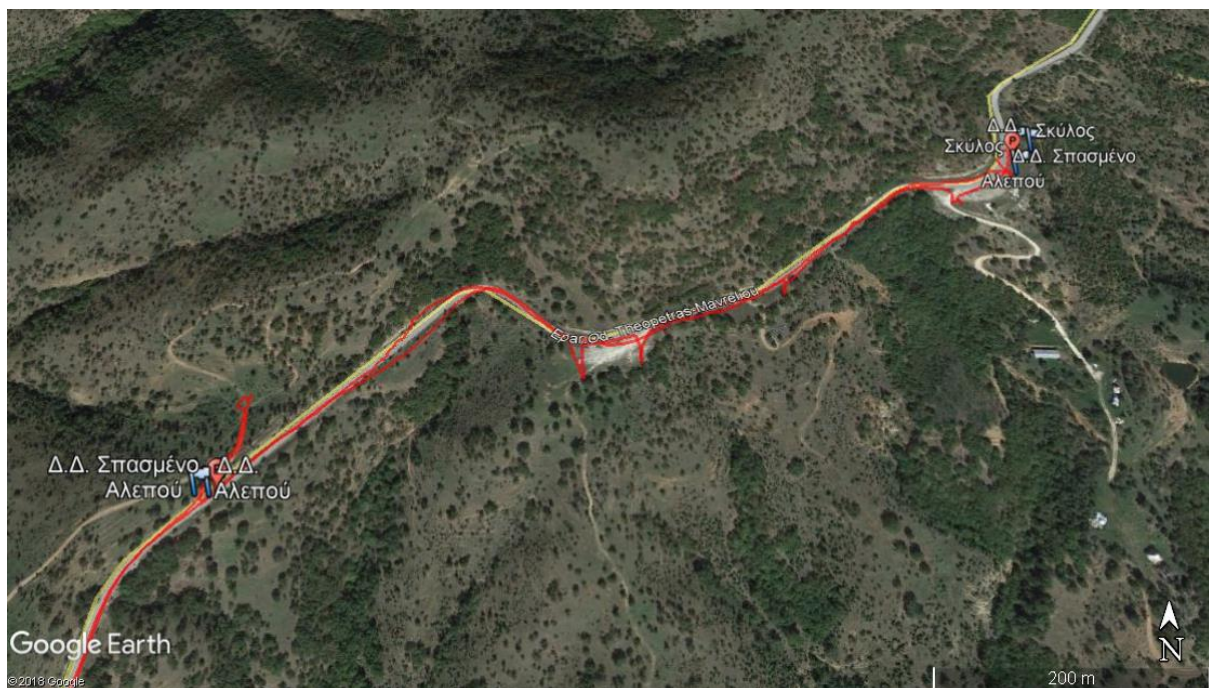

Χάρτης 11. 3 περιπολίες στη Βλαχάβα Καλαμπάκας στις 12,13 & 14/3/2018.

Καλοχώρι Καλαμπάκας 24/3/2018

- Ειδοποίηση: Το Σάββατο 24 Μαρτίου 2018 ενημερωθήκαμε από κτηνοτρόφο που διαμένει στον Κονισκό Καλαμπάκας ότι στην περιοχή μεταξύ των χωριών Καλοχωρίου και Κονισκού εντόπισε δίπλα στον κεντρικό δρόμο, τρεις νεκρές αλεπούδες, πιθανά δηλητηριασμένες σε δυο διαφορετικά σημεία. Το μεσημέρι της ίδιας μέρας την περιοχή επισκεφτήκαμε την περιοχή (Χάρτης 12).
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Τοπικές αντιδικίες, εξόντωση ποιμενικών σκύλων.
- Ευρήματα: Ναι, 3 αλεπούδες και 2 ποιμενικοί σκύλοι (Χάρτης 12 & Παράρτημα Ιη).

- Δολώματα: Ναι, εντοπίστηκαν 5 τεμάχια δολώματος παραφίνης εκ των οποίων τα 3 «σπασμένα» και τα 2 άθικτα (Χάρτης 12 & Παράρτημα Ιη).
- Μήνυση: Ναι, κατά αγνώστου από το δασαρχείο Καλαμπάκας.
- Ειδοποιήθηκαν: Δασαρχείο Καλαμπάκας, Θηροφυλακή, Κυνηγετικός Σύλλογος Καλαμπάκας.
- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι. Τα δολώματα στάλθηκαν από το Δασαρχείο Καλαμπάκας στο Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Κυανιούχο άλας.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη: Το περιστατικό απέχει 9,4 χιλιόμετρα από την κοντινότερη ενεργή επικράτεια Ασπροπάρη.

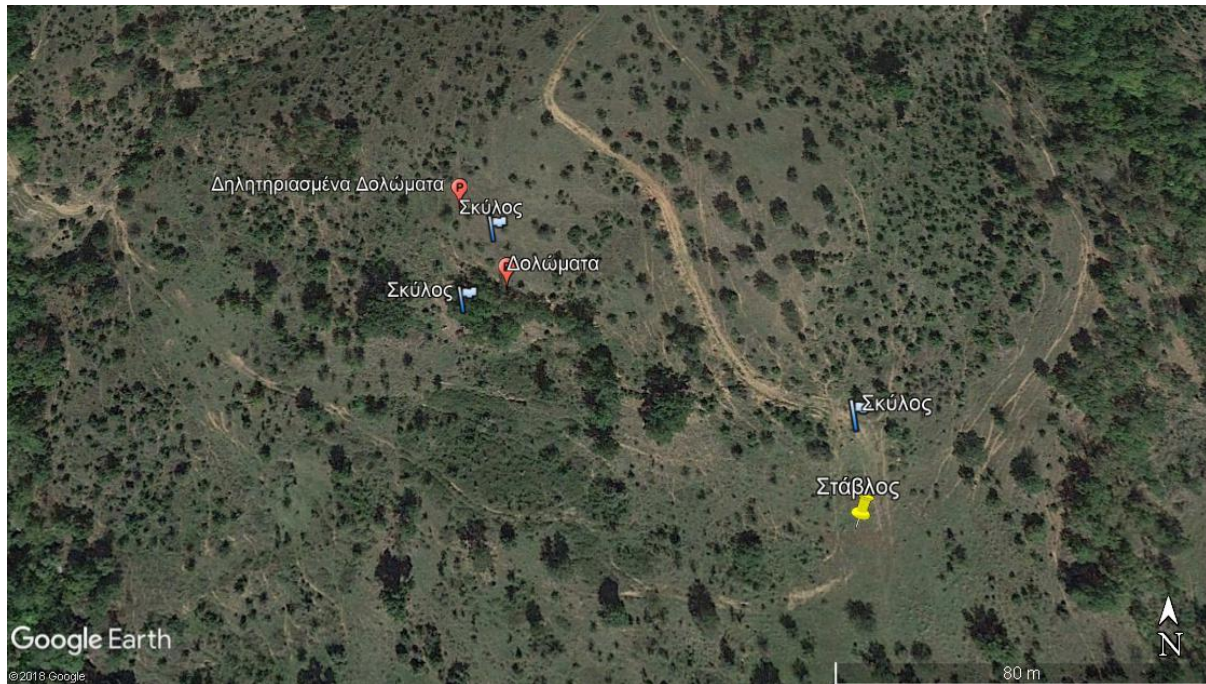
Χάρτης 12. Περιπολία στο Καλοχώρι Καλαμπάκας στις 24 & 25/3/2018.

Καλοχώρι Καλαμπάκας 14/4/2018

- Ειδοποίηση: Το Σάββατο 14 Απριλίου 2018 ενημερωθήκαμε από κτηνοτρόφο από τον Κονισκό Καλαμπάκας ότι στην περιοχή μεταξύ των χωριών Καλοχωρίου και Κονισκού 4 από τα ποιμενικά του σκυλιά εμφάνισαν σημάδια δηλητηρίασης

(σιελόρροια και σπασμούς). Το μεσημέρι της ίδιας μέρας επισκεφτήκαμε την περιοχή. Κατά την επιτόπια επίσκεψη πληροφορηθήκαμε από τον πληγέντα κτηνοτρόφο ότι είχε εντοπίσει τα πιθανά δηλητηριασμένα δολώματα σε πολύ κοντινή απόσταση από τον στάβλο του και πάνω στην συνηθισμένη πορεία που ακολουθούν καθημερινά τα ζώα του. Επίσης πληροφορηθήκαμε ότι από τα 4 σκυλιά του που δηλητηριάστηκαν τα 3 κατέληξαν ενώ το ένα επιβίωσε (Χάρτης 13).

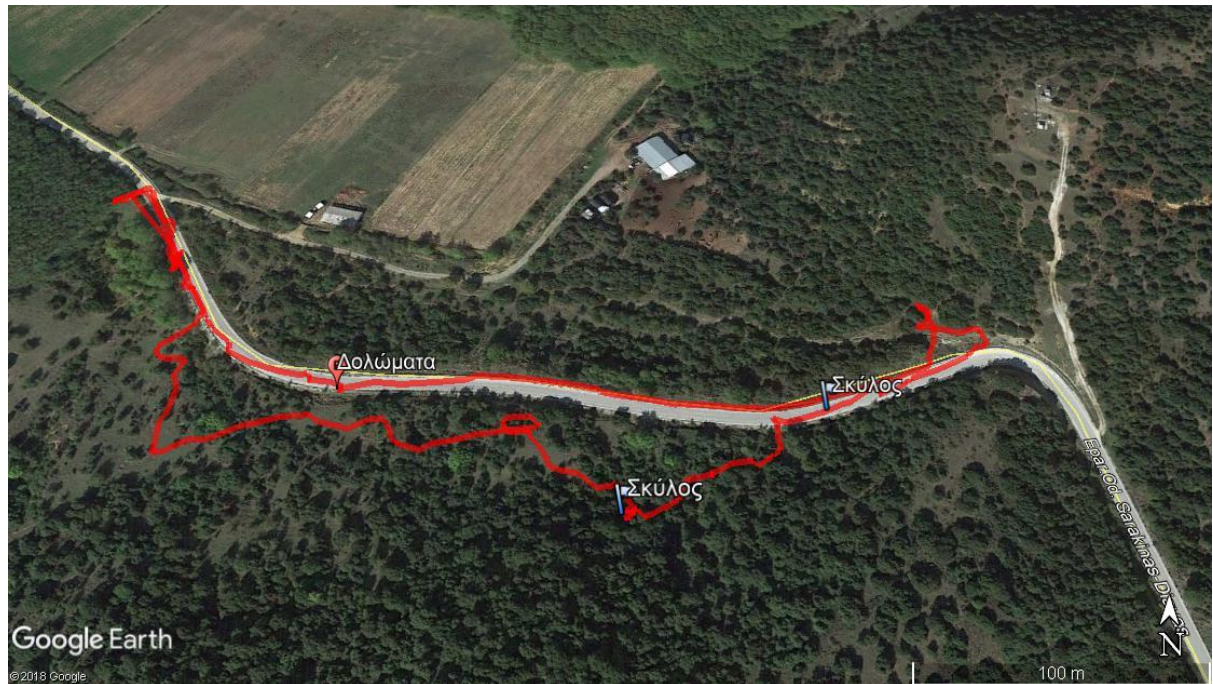
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Τοπικές αντιδικίες, εξόντωση ποιμενικών σκύλων.
- Ευρήματα: Ναι, 3 νεκροί ποιμενικοί σκύλοι (Χάρτης 13 & Παράρτημα Ιθ).
- Δολώματα: Ναι, εντοπίστηκαν συνολικά 14 τεμάχια κρέατος με επικάλυψη πράσινης ουσίας σε δύο σημεία (Χάρτης 13 & Παράρτημα Ιθ).
- Μήνυση: Ναι, κατά αγνώστου από τον πληγέντα κτηνοτρόφο στο ΑΤ Καλαμπάκας.
- Ειδοποιήθηκαν: Δασαρχείο Καλαμπάκας, Κυνηγετικός Σύλλογος Καλαμπάκας, Θηροφυλακή, ΑΤ Καλαμπάκας.
- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι. Τα δολώματα στάλθηκαν από το ΑΤ Καλαμπάκας στο Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Αναμένονται, καθώς δεν ήταν διαθέσιμα τη στιγμή συγγραφής της παρούσας αναφοράς.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη: Το περιστατικό μόνο 9,8 χιλιόμετρα από την τελευταία φωλιά Ασπροπάρη της περιοχής.

Χάρτης 13. Οι θέσεις που εντοπίστηκαν τα δηλητηριασμένα δολώματα και οι νεκροί σκύλοι στο Καλοχώρι Καλαμπάκας στις 14/4/2018.

Διάβα Καλαμπάκας 17/4/2018

- Ειδοποίηση: Την Τρίτη 17/4/2018 λάβαμε τηλεφώνημα από κτηνοτρόφο ότι ένας σκύλος του είχε καταναλώσει δηλητηριασμένα δολώματα και είχε καταλήξει ενώ ακόμα ένα σκύλος έλειπε. Την ίδια ημέρα πραγματοποιήθηκε σημειακή έρευνα κοντά στο σημείο που είχε καταλήξει ο σκύλος. Στις 20/4/2018 πραγματοποιήθηκε συμπληρωματική έρευνα (Χάρτης 14).
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Τοπικές αντιδικίες, εξόντωση ποιμενικών σκύλων.
- Ευρήματα: Ναι, 2 ποιμενικοί σκύλοι (Χάρτης 14 & Παράρτημα Ι).
- Δολώματα: Ναι, εντοπίστηκε ένας «σορός» με 17 τεμάχια κοτόπουλου σε ένα σημείο (Χάρτης 14 & Παράρτημα Ι).
- Μήνυση: Όχι δεν το επιθυμούσε ο ιδιοκτήτης του σκύλου.
- Ειδοποιήθηκαν: Δασαρχείο Καλαμπάκας.
- Τοξικολογικές αναλύσεις: Όχι.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη: Το περιστατικό απέχει 3,6 χιλιόμετρα από την κοντινότερη ενεργή επικράτεια Ασπροπάρη.

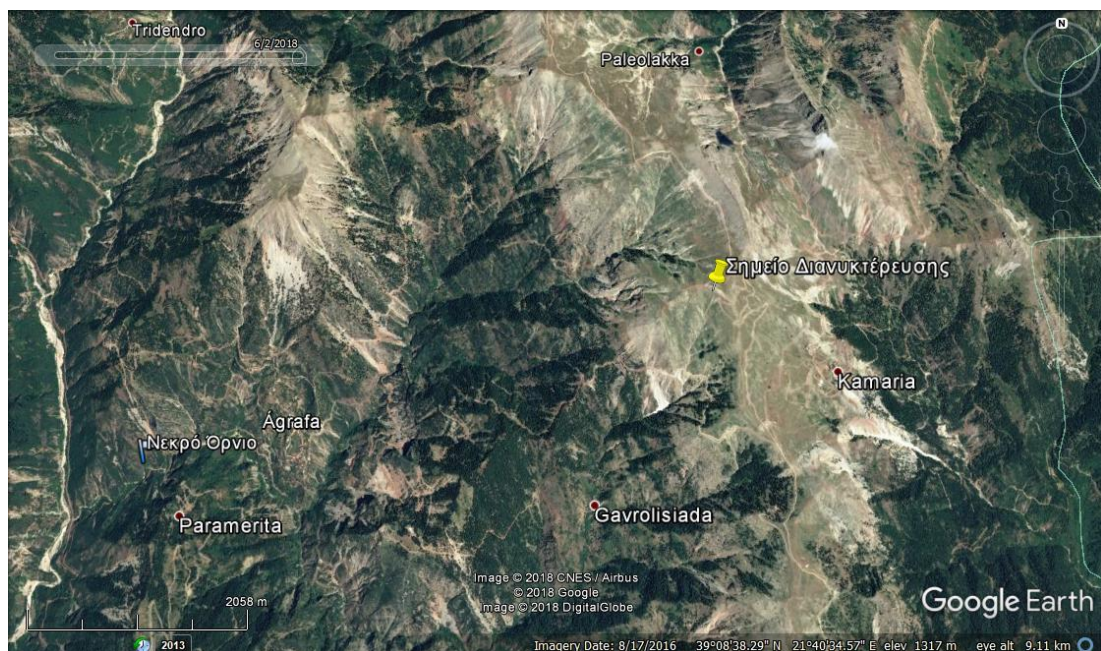

Χάρτης 14. Έρευνα στη Διάβα Καλαμπάκας στις 17 & 20/4/2018.

Άγραφα 2/6/2018

- Ειδοποίηση: Στις 29/5/2018 το απόγευμα ενημερωθήκαμε μέσω ηλεκτρονική αλληλογραφίας από την περιβαλλοντική οργάνωση της Βουλγαρίας Fund for Wild Flora and Fauna ότι είχαν εντοπίσει ένα νεκρό Όρνιο σε σημείο δυτικά του χωριού Άγραφα. Στο συγκεκριμένο πουλί είχε τοποθετηθεί δορυφορικός πομπός από την εν λόγω οργάνωση για να παρακολουθούνται οι κινήσεις του. Με βάση τα δεδομένα του πομπού, το πουλί πέθανε στο συγκεκριμένο σημείο στις 14/5/2018. Την προηγούμενη μέρα το πουλί φαίνεται να προσγειώθηκε και να πέρασε την νύχτα σε ορεινή περιοχή, ΒΔ του χωριού Καμάρια, 5χλμ μακριά από το σημείο θανάτου του (Χάρτης 15). Στις 31/5/2018 και αφού συλλέξαμε όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες ήταν εφικτό με βάση τα δεδομένα του πομπού, ειδοποιήσαμε τον Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, Περιστερίου και Χαράδρας Αράχθου. Το Σάββατο 2/6/2018 επισκεφτήκαμε την περιοχή μαζί με επόπτη του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, κοιλάδας Αχελώου, Αγράφων και Μετεώρων. Πρώτα ερευνήθηκε η περιοχή όπου διανυκτέρευσε το όρνιο που έφερε τον πομπό την νύχτα πριν τον θάνατό του και στη συνέχεια έγινε σημειακή έρευνα στο σημείο όπου είχε πεθάνει (Χάρτης 16).
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Ζημίες στην ζωική παραγωγή, έλεγχος λύκου.

- Ευρήματα: Ναι, 2 νεκρά Όρνια και ένα μπουκάλι με άσπρο υγρό στο σημείο διανυκτέρευσης (Χάρτης 16 & Παράρτημα Ικ) καθώς και το νεκρό Όρνιο που έφερε τον δορυφορικό πομπό (σύνολο 3 Όρνια).
- Δολώματα: Ναι, εντοπίστηκε 1 μισοφαγωμένο πτώμα μοσχαριού στο σημείο διανυκτέρευσης (Χάρτης 16 & Παράρτημα Ικ).
- Μήνυση: Ναι, από το Δασαρχείο Καρπενησίου.
- Ειδοποιήθηκαν: Δασαρχείο Καρπενησίου, Δασαρχείο Καρδίτσας, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, κοιλάδας Αχελώου, Αγράφων και Μετεώρων, Κτηνιατρική Διεύθυνση Ιωαννίνων.
- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι, τα 2 Όρνια που δεν ήταν σε σήψη, το μπουκάλι με το άσπρο υγρό και το πιθανό δόλωμα (μοσχάρι) απεστάλησαν για ανάλυση από την Κτηνιατρική Διεύθυνση Ιωαννίνων στο Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών. Το τρίτο Όρνιο που ήταν σε προχωρημένη σήψη αποτεφρώθηκε.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Αναμένονται, καθώς δεν ήταν διαθέσιμα τη στιγμή συγγραφής της παρούσας αναφοράς.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη: Το περιστατικό απέχει 63 χιλιόμετρα από την κοντινότερη ενεργή επικράτεια Ασπροπάρη.

Χάρτης 15. Στο κάτω δεξιά τμήμα του χάρτη φαίνεται το σημείο που πέθανε το όρνιο που έφερε τον δορυφορικό πομπό, ενώ στο πάνω δεξιά φαίνεται η θέση διανυκτέρευσης.

Χάρτης 16. Το σημείο διανυκτέρευσης όπου φαίνονται οι θέσεις των ευρημάτων. Με κόκκινη γραμμή η πορεία της έρευνας.

Γριζάνο Φαρκαδώνας 9/8/2018

- Ειδοποίηση: Τη Δευτέρα 6/8/2018, ενημερωθήκαμε από το Δασαρχείο Τρικάλων ότι στην περιοχή του Γριζάνου Φαρκαδώνας είχαν εντοπιστεί νεκροί και πιθανά δηλητηριασμένοι κάποιοι αγριόχοιροι. Τη διαχείριση του εν λόγω περιστατικού ανέλαβε το Δασαρχείο Τρικάλων. Την Τετάρτη 9/8/2018 το βράδυ ενημερωθήκαμε από το Δασαρχείο Τρικάλων ότι είχαν εντοπιστεί από κτηνοτρόφο της περιοχής επιπλέον νεκροί αγριόχοιροι σε διαφορετικό σημείο από το προαναφερθέν περιστατικό. Την Πέμπτη 9/8/2018 επισκεφτήκαμε την περιοχή (Χάρτης 17).
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Τοπικές αντιδικίες.
- Ευρήματα: Ναι, 3 αγριόχοιροι και 1 ποιμενικός σκύλος (Χάρτης 17 & Παράρτημα Ιλ).
- Δολώματα: Ναι, 1 δοχείο με παχύρευστη φυτική ουσία (Χάρτης 17 & Παράρτημα Ιλ).
- Μήνυση: Ναι, κατά αγνώστου από το Δασαρχείο Τρικάλων.
- Ειδοποιήθηκαν: Δασαρχείο Τρικάλων, Κυνηγετικός Σύλλογος Τρικάλων, Κυνηγετικός Σύλλογος Φαρκαδώνας, Θηροφυλακή.

- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι, το ύποπτο δοχείο με την παχύρευστη ουσία στάλθηκε από το Δασαρχείο Τρικάλων για ανάλυση στο Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Αναμένονται, καθώς δεν ήταν διαθέσιμα τη στιγμή συγγραφής της παρούσας αναφοράς.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη: Το περιστατικό απέχει 38 χιλιόμετρα από την κοντινότερη ενεργή επικράτεια Ασπροπάρη.

Χάρτης 17. Η έρευνα και τα ευρήματα στο Γριζάνο Φαρκαδώνας στις 9/8/2018.

Τρισιανό Καλαμπάκας 13/8/2018

- Ειδοποίηση: Τη Δευτέρα 13/8/2018 ενημερωθήκαμε από πολίτη ότι είχε εντοπίσει στην περιοχή του Τρισιανού Καλαμπάκας δυο νεκρούς σκύλους, μια αλεπού και ένα κουνάβι. Το μεσημέρι της ίδιας μέρας επισκεφτήκαμε την περιοχή. Στη συγκεκριμένη επίσκεψη δεν χρησιμοποιήθηκε ο ειδικά εκπαιδευμένος σκύλος μιας και οι πολύ υψηλές θερμοκρασίες δεν το καθιστούσαν δυνατό. Την επόμενη ημέρα το πρωί πραγματοποιήθηκε συμπληρωματική έρευνα με τη χρήση του σκύλου (Χάρτης 18).
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Εξόντωση αλεπούδων.
- Ευρήματα: Ναι, 2 ποιμενικοί σκύλοι, 2 αλεπούδες και 1 κουνάβι (Χάρτης 18 & Παράρτημα Ιμ).

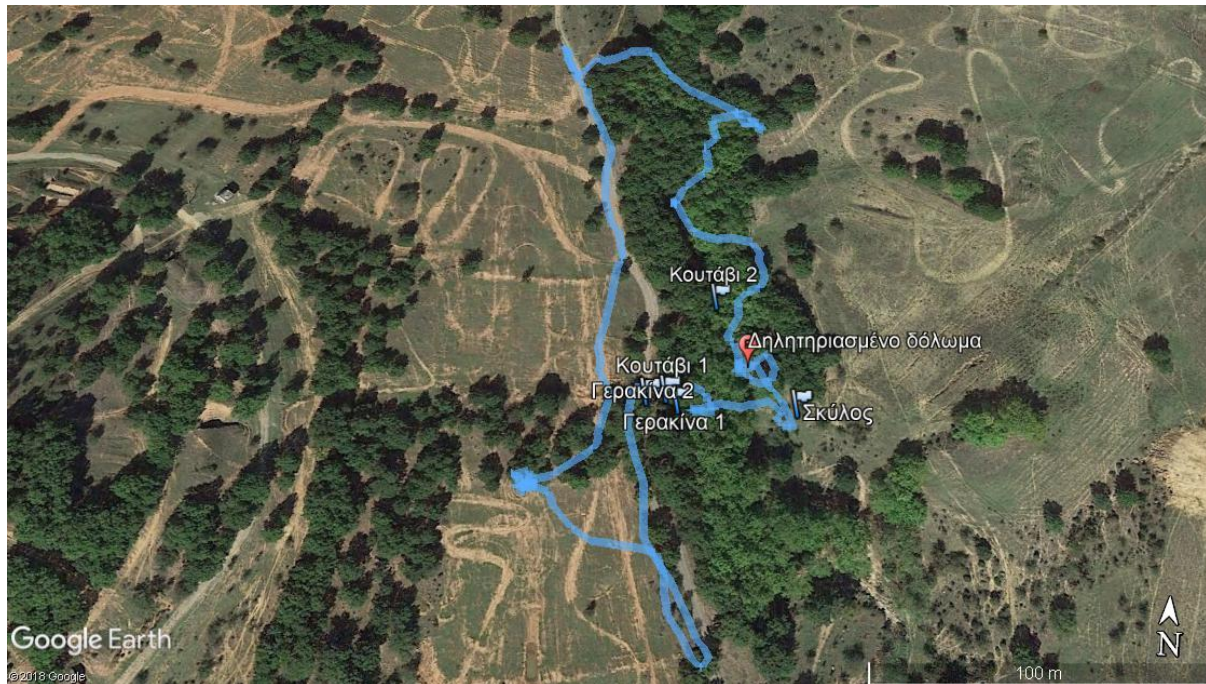
- Δολώματα: Όχι.
- Μήνυση: Ναι, κατά αγνώστου από το Δασαρχείο Καλαμπάκας.
- Ειδοποιήθηκαν: Δασαρχείο Καλαμπάκας, Θηροφυλακή.
- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι, νεκρά έντομα από το πτώμα της μιας αλεπούς στάλθηκαν από το Δασαρχείο Καλαμπάκας για ανάλυση στο Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Αναμένονται, δεν ήταν διαθέσιμα τη στιγμή συγγραφής της παρούσας αναφοράς.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη: Το περιστατικό απέχει 6,4 χιλιόμετρα από την κοντινότερη ενεργή επικράτεια Ασπροπάρη.

Χάρτης 18. Έρευνες στο Τρισιανό Καλαμπάκας στις 13 & 14/8/2018.

Καστράκι Καλαμπάκας 20/8/2018

- Ειδοποίηση: Τη Δευτέρα 20/8/2018 ενημερωθήκαμε από κτηνοτρόφο ότι είχε εντοπίσει σε περιοχή ΒΑ του πρώην στρατοπέδου Ζιώγα στο Καστράκι δυο νεκρές γερακίνες. Την ίδια μέρα επισκεφτήκαμε την περιοχή. Πριν την έρευνα, μας παραδόθηκε από τον κτηνοτρόφο ένα οστό με κρέας που είχε βρει στην περιοχή και πιθανά να αποτελούσε δηλητηριασμένο δόλωμα (Χάρτης 19).
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Τοπικές αντιδικίες, εξόντωση ποιμενικών σκύλων.
- Ευρήματα: Ναι, 3 ποιμενικοί σκύλοι (1 ενήλικος και 2 κουτάβια), 2 γερακίνες (Χάρτης 19 & Παράρτημα Ιν).
- Δολώματα: Ναι, δυο, ένα που εντοπίστηκε κατά την έρευνα και ένα που παραδόθηκε από τον κτηνοτρόφο.
- Μήνυση: Ναι, κατά αγνώστου από το Δασαρχείο Καλαμπάκας.
- Ειδοποιήθηκαν: Δασαρχείο Καλαμπάκας, Θηροφυλακή.
- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι, τα δολώματα και οι πρόλοβοι από τις γερακίνες στάλθηκαν από το Δασαρχείο Καλαμπάκας για ανάλυση στο Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Αναμένονται, δεν ήταν διαθέσιμα τη στιγμή συγγραφής της παρούσας αναφοράς.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη: Το περιστατικό απέχει 4,1 χιλιόμετρα από την κοντινότερη ενεργή επικράτεια Ασπροπάρη.

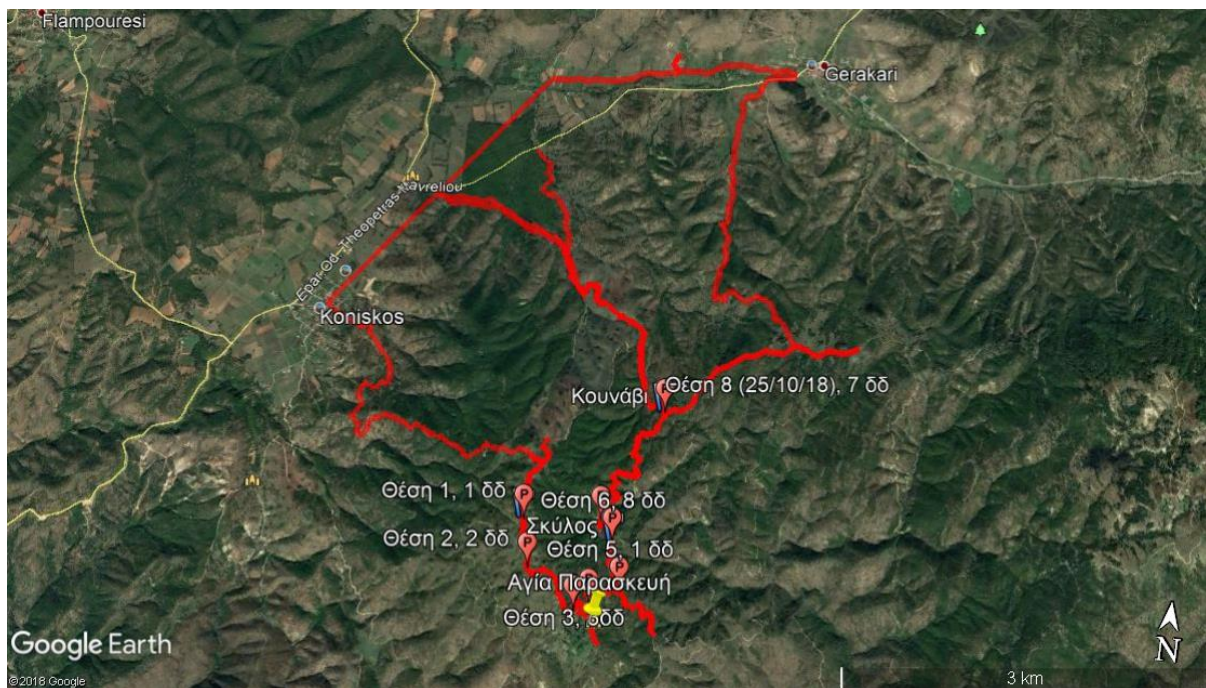

Χάρτης 19. Περιπολία στην περιοχή του πρώην στρατοπέδου Ζιώγα στο Καστράκι Καλαμπάκας στις 20/8/2018.

Κονισκός Καλαμπάκας 22/10/2018

- Ειδοποίηση: Το Σάββατο 20 Οκτωβρίου 2018 ενημερωθήκαμε από θηροφύλακα της Ζ' Κυνηγετικής Ομοσπονδίας ότι στην περιοχή της Αγίας Παρασκευής Κονισκού στην θέση «Πάδη», κυνηγός κατά τη διάρκεια εξόρμησής του είχε εντοπίσει κάποια ύποπτα δείγματα που έμοιαζαν με κομμάτια κεριού. Τη Δευτέρα 22 Οκτωβρίου επισκεφτήκαμε την περιοχή. Την Πέμπτη 25 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε συμπληρωματική έρευνα. Η έρευνα έγινε με τη χρήση αυτοκινήτου συνεπικουρούμενη από τη χρήση του σκύλου (Χάρτης 20).
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Τοπικές αντιδικίες, εξόντωση κυνηγετικών σκύλων.
- Ευρήματα: Ναι, 1 ποιμενικός σκύλος, 1 αλεπού, 1 κουνάβι (Χάρτης 20 & Παράρτημα Ιξ).
- Δολώματα: Ναι, 24 δολώματα παραφίνης (14 άθικτα και 10 διερρηγμένα) σε 8 διαφορετικές θέσεις (Χάρτης 20 & Παράρτημα Ιξ).
- Μήνυση: Ναι, κατά αγνώστου από το Δασαρχείο Καλαμπάκας.
- Ειδοποιήθηκαν: Δασαρχείο Καλαμπάκας, Θηροφυλακή, Κυνηγετικός Σύλλογος Καλαμπάκας, Κυνηγετικός Σύλλογος Τρικάλων.

- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι, όλα τα δολώματα στάλθηκαν από το Δασαρχείο Καλαμπάκας για ανάλυση στο Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Κυανιούχο άλας.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη: Το περιστατικό απέχει 14 χιλιόμετρα από την κοντινότερη ενεργή επικράτεια Ασπροπάρη.

Χάρτης 20. Έρευνα στην περιοχή της Αγίας Παρασκευής στον Κονισκό Καλαμπάκας τόσο με αυτοκίνητο όσο και πεζή στις 22/10/2018.

Μπάρος Ασπροποτάμου 29/10/2018

- Ειδοποίηση: Τη Δευτέρα 29 Οκτωβρίου 2018 λάβαμε την πληροφορία ότι στην περιοχή της Ανθούσας Ασπροποτάμου, λίγο πριν τον αυχένα του «Μπάρου» βρισκόταν νεκρός ένας λύκος. Την ίδια μέρα επισκεφτήκαμε την περιοχή σε συνεννόηση με το Δασαρχείο Καλαμπάκας, συνοδεία επόπτη του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, κοιλάδας Αχελώου, Αγράφων και Μετεώρων. Την Τρίτη 30 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε συμπληρωματική έρευνα (Χάρτης 21).
- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Ζημιές στην ζωική παραγωγή, έλεγχος λύκου.
- Ευρήματα: Ναι, 1 λύκος (Χάρτης 21 & Παράρτημα Ιο).

- Δολώματα: Ναι, υπολείμματα πτώματος αγελάδας σε σημείο πλησίον του νεκρού λύκου (Χάρτης 21 & Παράρτημα Ιο).
- Μήνυση: Ναι, κατά αγνώστου από το Δασαρχείο Καλαμπάκας.
- Ειδοποιήθηκαν: Δασαρχείο Καλαμπάκας, Θηροφυλακή, Κυνηγετικός Σύλλογος Καλαμπάκας, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, κοιλάδας Αχελώου, Αγράφων και Μετεώρων.
- Τοξικολογικές αναλύσεις: Ναι, δείγματα από το πιθανό δόλωμα καθώς και ο στομάχος του λύκου στάλθηκαν από το Δασαρχείο Καλαμπάκας για ανάλυση στο Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών.
- Τοξικολογικά αποτελέσματα: Αναμένονται, δεν ήταν διαθέσιμα τη στιγμή συγγραφής της παρούσας αναφοράς.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη: Το περιστατικό απέχει 42 χιλιόμετρα από την κοντινότερη ενεργή επικράτεια Ασπροπάρη.

Χάρτης 21. Έρευνα στην περιοχή του Μπάρου Ασπροποτάμου στις 29/10/2018.

Χρυσομηλιά Καλαμπάκας 10/11/2018

- Ειδοποίηση: Την Πέμπτη 8 Νοεμβρίου 2018 ειδοποιηθήκαμε από Θηροφύλακα ότι στην περιοχή της Χρυσομηλιάς Καλαμπάκας είχαν δηλητηριαστεί 2 ποιμενικοί σκύλοι. Το Σάββατο 10 Νοεμβρίου επισκεφτήκαμε την περιοχή (Χάρτης 22).

- Πιθανή αιτία χρήσης δολωμάτων: Τοπικές αντιδικίες
- Ευρήματα: Ναι, 1 ποιμενικός σκύλος (Χάρτης 22 & Παράρτημα Ιπ).
- Δολώματα: Ναι, 1 κομμάτι τυρί τύπου φέτα (Χάρτης 22 & Παράρτημα Ιπ).
- Μήνυση: Όχι, δεν το επιθυμούσε ο ιδιοκτήτης των σκύλων.
- Ειδοποιήθηκαν: Δασαρχείο Καλαμπάκας, Θηροφυλακή.
- Τοξικολογικές αναλύσεις: Όχι.
- Κοντινότερη φωλιά Ασπροπάρη: Το περιστατικό απέχει 18 χιλιόμετρα από την κοντινότερη ενεργή επικράτεια Ασπροπάρη.

Χάρτης 22. Έρευνα στην περιοχή της Χρυσομηλιάς Καλαμπάκας στις 10/11/2018

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε πολύ όλους τους ανθρώπους της υπαίθρου (κτηνοτρόφοι, κυνηγοί, κάτοικοι χωριών) στην:

1. Κεντρική Ελλάδα – περιοχή των Χασίων – Αντιχασίων, Μετεώρων, Κόζιακα και Ασπροποτάμου
2. Θράκη – περιοχή Δικέλλων, Κίρκης, Αγριάνης, Ιάσμου, Μαρώνειας και Σαπών

για τη στενή και πολύ πρόθυμη συνεργασία τους και την καλή τους καρδιά που μας δίνει κουράγιο και δύναμη να συνεχίσουμε.

Επίσης ευχαριστούμε πολύ τους κάτωθι φορείς που με τη δική τους πρωτοβουλία και συνδρομή είτε λάβαμε γνώση περιστατικών δηλητηριασμένων δολωμάτων είτε συνέβαλαν αναλόγως της αρμοδιότητάς τους στη διαχείριση των περιστατικών, στην αποστολή δειγμάτων για τοξικολογική ανάλυση, στην ασφαλή ταφή των δηλητηριασμένων δολωμάτων και ζώων, και στην υποβολή μηνύσεων κατά αγνώστου:

1. Κεντρική Ελλάδα: Δασαρχείο Καλαμπάκας, Δασαρχείο Τρικάλων, Διεύθυνση Δασών Τρικάλων, Δήμος Καλαμπάκας, Αστυνομικό Τμήμα Καλαμπάκας, Αστυνομική Διεύθυνση Τρικάλων, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, κοιλάδας Αχελώου, Αγράφων και Μετεώρων, Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών Ελληνικής Αστυνομίας, Εισαγγελία Τρικάλων, Κυνηγετικός Σύλλογος Καλαμπάκας, Κυνηγετικός Σύλλογος Τρικάλων, Ζ' Κυνηγετική Ομοσπονδία Θεσσαλίας και Νήσων Σποράδων.
2. Θράκη: Δασαρχεία Διδυμοτείχου και Αλεξανδρούπολης, Διεύθυνση Δασών Ροδόπης και Έβρου, Διεύθυνση Αστυνομίας Αλεξανδρούπολης, Φορείς Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων Δάσους Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου και Δέλτα Έβρου, Δ/σης Αγρ. Οικονομίας & Κτηνιατρικής ΠΕ Ροδόπης, Κτηνιατρικό Κέντρο Περιφερειακής Ενότητας Έβρου, Κτηνιατρικό Κέντρο Σουφλίου, Κτηνιατρικό Κέντρο Κομοτηνής, Δήμος Αλεξανδρούπολης, Κυνηγετικός Σύλλογος Κομοτηνής.

Σε αυτό το σημείο θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά το Κέντρο Κτηνιατρικών Ιδρυμάτων Αθηνών και ιδιαιτέρως την τοξικολόγο κα Γιούλη Μιχαλοπούλου, για την υπηρεσία και συνεισφορά τους στην καταπολέμηση των δηλητηριασμένων δολωμάτων όλα αυτά τα χρόνια.

4. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Andevski, J. 2013. Vulture Conservation in the Balkan Peninsula and Adjacent Regions: 10 Years of Vulture Research and Conservation. Vulture Conservation Foundation, Skopje. 40 pp.

BirdLife International 2015. *Neophron percnopterus*. In: IUCN 2015. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2015.3.1. <
www.birdlife.org/datazone/userfiles/file/Species/erlob/summarypdfs/22695180_neophron_percnopterus.pdf, πρόσβαση στις 14.02.2018>

Dobrev, D. and Stoychev, S. 2013. Vulture conservation in Bulgaria. In: Papazoglou, C. Charalambous, C. (Eds.) Proceedings of the Griffon Vulture Conference, 6-8 March 2013, Llmassol. Cyprus, BirdLife Cyprus. pp. 38-52.

Ntemiri, K., & Saravia, V. 2016. The status of the illegal use of poison baits in Greece. 2012-2015. Technical report under action C1 of the LIFE+ project "The Return of the Neophron" (LIFE10 NAT/BG/000152) Hellenic Ornithological Society, Athens, 39 p.

Ntemiri, K., Saravia, V., Angelidis, C., Baxevas, K., Probonas, M., Kret, E., Mertzanis, Y., Iliopoulos, Y., Georgiadis, L., Skartsi, D., Vavylis, D., Manolopoulos, A., Michalopoulou, P. & Xirouchakis, S.M. 2018. Animal mortality and illegal poison bait use in Greece. Environmental Monitoring and Assessment 190: 488.

Rewilding Europe, 2018. <www.rewildingeurope.com/blog/rhodopes-gps-tagging-provides-platform-for-life-vultures-success, πρόσβαση στις 20.02.2018>

Skartsi Th., Dobrev V., Oppel S., Kafetzis A., Kret E., Karampatsa R., Saravia V., Bounas T., Vavylis D., Sidiropoulos L., Arkumarev V., Dylgerova S. and Nikolov S.C. 2014. Assessment of the illegal use of poison in the Egyptian vulture project sites in Greece and Bulgaria for the period 2003-2012. Technical report, WWF Greece, Athens. LIFE+ project "The Return of the Neophron" LIFE10 NAT/BG/000152 (Preparatory Action A3).

Vasilakis, D., Whitfield, P., Schindler, S., Poirazidis, K. & V. Kati. 2016. Reconciling endangered species conservation with wind farm development: Cinereous vultures (*Aegypius monachus*) in south-eastern Europe. Biological Conservation, 196, 10-17.

Velevski, M., Nikolov, S. C., Hallmann, B., Dobrev, V., Sidiropoulos, L., Saravia, V., Tsiakiris, R., Arkumarev, V., Galanaki, A., Kominos, T., Stara, K., Kret, E., Grubač, B., Lisičanec, E., Kastritis, T., Vavylis, D., Topi, M., Hoxha, B. & Oppel, S. 2015. Population decline and range contraction of the Egyptian Vulture *Neophron percnopterus* on the Balkan Peninsula. *Bird Conservation International* 25 :1-11.

5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Ι

Παράρτημα Ια. Φωτογραφία με νεκρό Μαυρόγυπα, την ΟΣ και τον υπάλληλο ΦΔ Δαδιάς που εντοπίστηκε στην περιοχή Νίψας στις 7/3/2018 (Φωτ: αρχείο ΦΔ Δαδιάς).

Παράρτημα Ιβ. Φωτογραφία με νεκρό σκύλο που εντοπίστηκαν στην περιοχή Δικέλλων στις 15/3/2018.

Παράρτημα Ιγ. Φωτογραφίες με νεκρούς σκύλους και δηλητηριασμένο δόλωμα που εντοπίστηκαν στην περιοχή Μάνδρας-Αγριάνης στις 10/5/2018.

Παράρτημα Ιδ. Φωτογραφία με νεκρό αρουραίο που εντοπίστηκε στις 2/7/2018.

Παράρτημα Ιε. Φωτογραφία με δηλητηριασμένο δόλωμα που εντοπίστηκε στην περιοχή Μελίταινας στις 07/10/2018.

Παράρτημα Ιζ. Φωτογραφίες με δύο (2) δηλητηριασμένες γερακίνες (Φωτογραφίες 1 & 2), με ένα (1) δηλητηριασμένο κυνηγετικό σκύλο (Φωτογραφία 3) και δηλητηριασμένο δόλωμα (Φωτογραφία 4) στη Βλαχάβα Καλαμπάκας στις 12/3/2018.

Φωτογραφία 1

Φωτογραφία 2

Φωτογραφία 3

Φωτογραφία 4

Παράρτημα Ιη: Φωτογραφίες με δηλητηριασμένα δόλωμα διερρηγμένο (Φωτογραφία 1), με δηλητηριασμένο δόλωμα άθικτο (Φωτογραφία 2) με τρεις (3) δηλητηριασμένες αλεπούδες (Φωτογραφίες 3-5) και με δυο (2) δηλητηριασμένους ποιμενικούς σκύλους (Φωτογραφίες 6 & 7) που βρέθηκαν στο Καλοχώρι Καλαμπάκας στις 24/3/2018.

Φωτογραφία 1

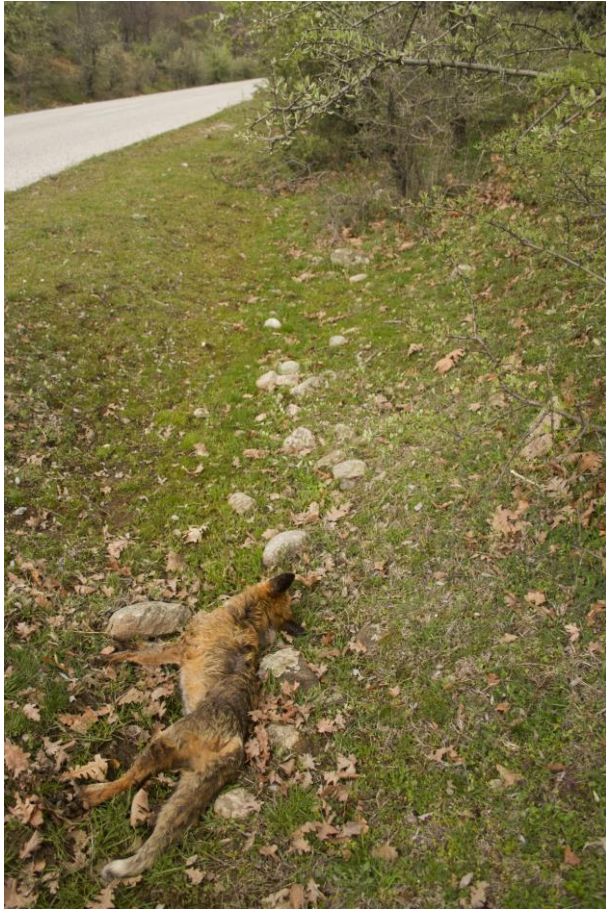
Φωτογραφία 2

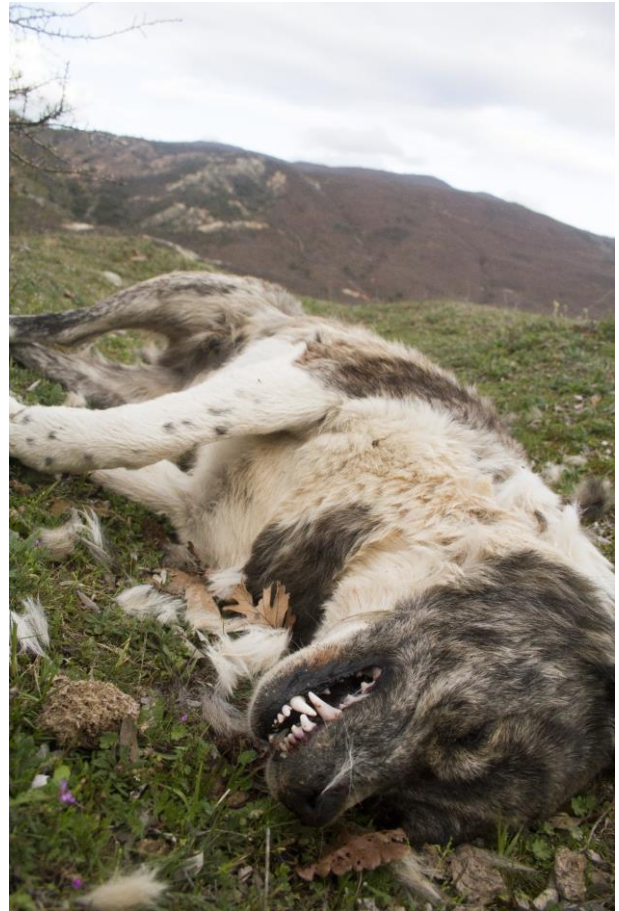
Φωτογραφία 3

Φωτογραφία 4

Φωτογραφία 5

Φωτογραφία 6

Φωτογραφία 7

Παράρτημα ΙΘ: Φωτογραφίες με τρεις δηλητηριασμένους ποιμενικούς σκύλους (Φωτογραφία 1 & 2), με δηλητηριασμένο δόλωμα (Φωτογραφία 3) που βρέθηκαν στο Καλοχώρι Καλαμπάκας στις 14/4/2018.

Φωτογραφία 1

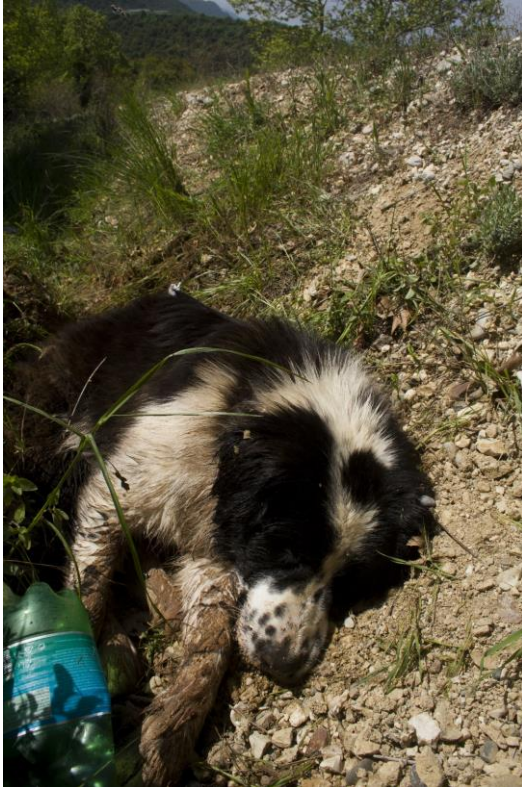

Φωτογραφία 2

Φωτογραφία 3

Παράρτημα Ι: Φωτογραφίες με δύο (2) δηλητηριασμένους ποιμενικούς σκύλους (Φωτογραφίες 1 & 2) και δηλητηριασμένα δολώματα (Φωτογραφία 3) που βρέθηκαν στις 17/4/2018 στην Διάβα Καλαμπάκας.

Φωτογραφία 1

Φωτογραφία 2

Φωτογραφία 3

Παράρτημα Ικ: Φωτογραφίες με τρία (3) δηλητηριασμένα όρνια (Φωτογραφίες 1-3) ένα δηλητηριασμένο δόλωμα, πτώμα μοσχარიού (Φωτογραφία 4) και με ένα μπουκάλι που περιείχε άσπρο υγρό (Φωτογραφία 5) που βρέθηκαν στις 2/6/2018 στα Άγραφα.

Φωτογραφία 1

Φωτογραφία 2

Φωτογραφία 3

Φωτογραφία 4

Φωτογραφία 5

Παράρτημα Ιλ: Φωτογραφίες με έναν δηλητηριασμένο ποιμενικό σκύλο (Φωτογραφία 1), τρεις (3) δηλητηριασμένους αγριόχοιρους (Φωτογραφία 2-4), και ένα δηλητηριασμένο δόλωμα (Φωτογραφία 5) που βρέθηκαν στις 9/8/2018 στο Γριζάνο Φαρκαδώνας.

Φωτογραφία 1

Φωτογραφία 2

Φωτογραφία 3

Φωτογραφία 4

Φωτογραφία 5

Παράρτημα Ιμ: Φωτογραφίες με δύο (2) δηλητηριασμένες αλεπούδες (Φωτογραφία 1 & 2), με δύο (2) δηλητηριασμένους ποιμενικούς σκύλους (Φωτογραφία 3 & 4) και ένα δηλητηριασμένο κουνάβι (Φωτογραφία 5) που βρέθηκαν στο Τρισιανό Καλαμπάκας στις 13/8/2018.

Φωτογραφία 1

Φωτογραφία 2

Φωτογραφία 3

Φωτογραφία 4

Φωτογραφία 5

Παράρτημα Iv: Φωτογραφίες με δύο (2) δηλητηριασμένες γερακίνες (Φωτογραφία 1 & 2), με τρεις (3) δηλητηριασμένους ποιμενικούς σκύλους (Φωτογραφίες 3 - 5) και δύο (2) δηλητηριασμένα δολώματα (Φωτογραφία 6 & 7) που βρέθηκαν στο Καστράκι Καλαμπάκας στις 20/8/2018.

Φωτογραφία 1

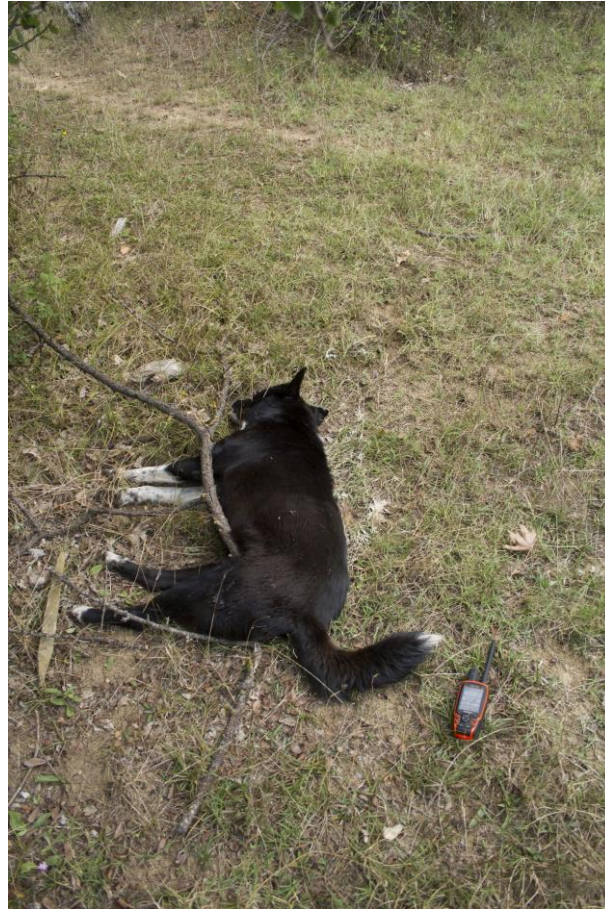
Φωτογραφία 2

Φωτογραφία 3

Φωτογραφία 4

Φωτογραφία 5

Φωτογραφία 6

Φωτογραφία 7

Παράρτημα Ιξ: Φωτογραφίες δηλητηριασμένα δολώματα παραφίνης άθικτα (Φωτογραφία 1), με δηλητηριασμένο δόλωμα παραφίνης σπασμένο (Φωτογραφία 2) με έναν (1) δηλητηριασμένο ποιμενικό σκύλο (Φωτογραφία 3) με μία (1) δηλητηριασμένη αλεπού (Φωτογραφία 4) και με ένα (1) δηλητηριασμένο κουνάβι (Φωτογραφία 5) που βρέθηκαν στον Κονισκό Καλαμπάκας στις 22/10/2018.

Φωτογραφία 1

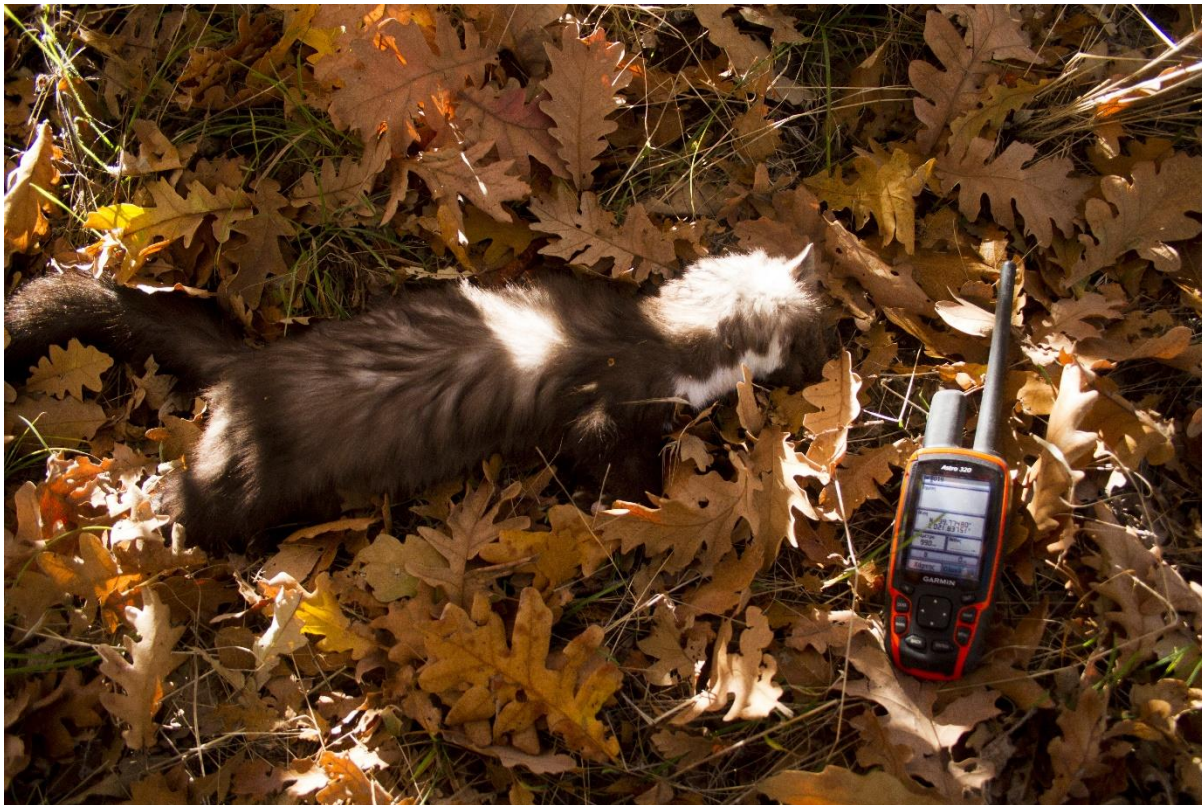
Φωτογραφία 2

Φωτογραφία 3

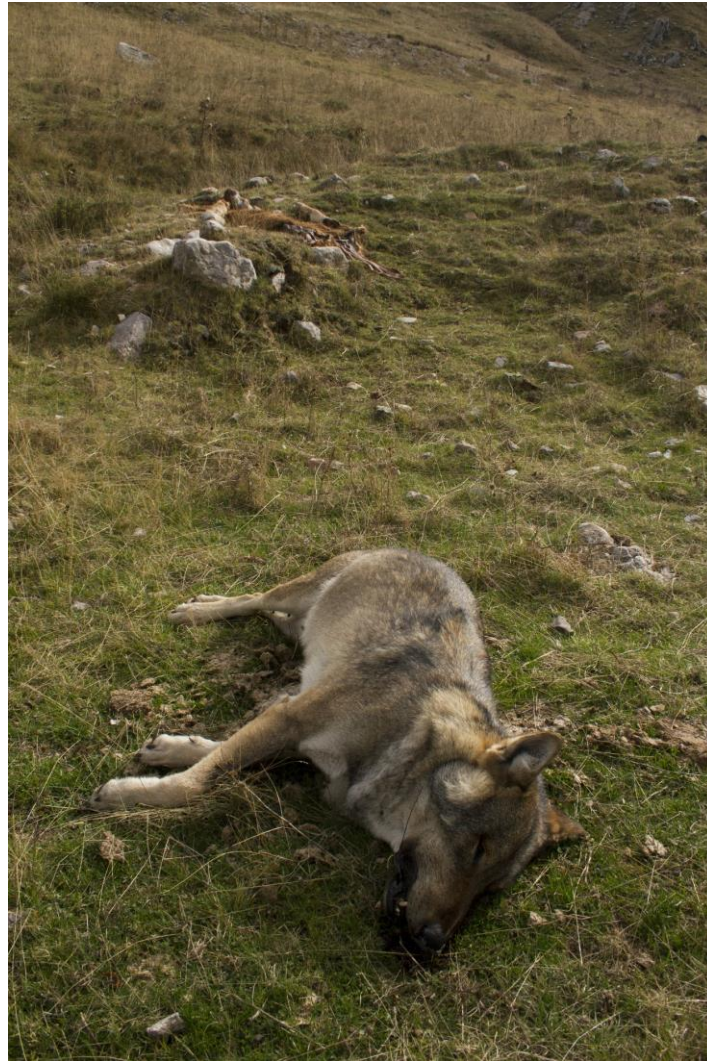

Φωτογραφία 4

Φωτογραφία 5

Παράρτημα Ιο: Φωτογραφίες με έναν (1) δηλητηριασμένο λύκο (Φωτογραφία 1) και με ένα (1) δηλητηριασμένο δόλωμα, υπόλειμμα πτώματος αγελάδας (Φωτογραφία 2) που βρέθηκαν στον Μπάρο Ασπροποτάμου στις 29/10/2018.

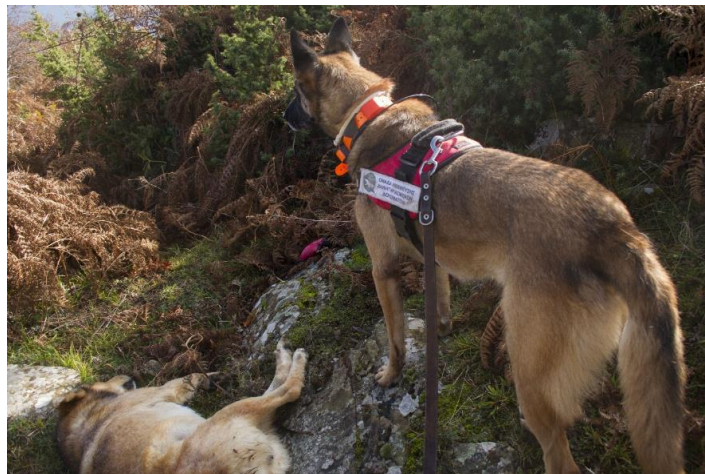

Φωτογραφία 1

Φωτογραφία 2

Παράρτημα Ιπ: Φωτογραφίες με δύο(2) δηλητηριασμένους ποιμενικούς σκύλους (Φωτογραφία 1 & 2) και με ένα (1) δηλητηριασμένο δόλωμα (Φωτογραφία 3) που βρέθηκαν στην Χρυσομηλιά Καλαμπάκας στις 10/11/2018.

Φωτογραφία 1

Φωτογραφία 2

Φωτογραφία 3